

2011

Toimintakertomus ja tilinpäätös

Sisältö

Hallituksen toimintakertomus 2011	3	18. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	40
Tilinpäätös 2011	9	19. Myytävissä olevat sijoitukset	42
Konsernin laaja tuloslaskelma	9	20. Lainat ja muut saamiset	42
Konsernin tase	10	21. Rahavarat	44
Konsernin rahavirtalaskelma	11	22. Vaihto-omaisuus	44
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	12	23. Oma pääoma	45
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	13	24. Varaukset	48
1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	13	25. Laskennalliset verovelat	48
2. Johdon harkintaa edellyttävät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät	24	26. Rahoitusvelat	49
3. Rahoitusriskien hallinta	25	27. Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	51
4. Myydyt pitkäaikaiset omaisuuserät ja hankitut liiketoiminnot	29	28. Johdannaissopimukset	52
5. Rahavirtalaskelman liitetiedot	30	29. Rahoitusvarat ja -velat IAS 39:n mukaisissa ryhmissä sekä käyvät arvot	53
6. Liikevaihto	31	30. Ehdolliset velat ja varat sekä hankintasitoumukset	56
7. Liiketoiminnan muut tuotot	31	31. Muut vuokrasopimukset	58
8. Materiaalit ja palvelut	32	32. Päästöoikeudet	58
9. Henkilöstökulut	32	33. Lähipiiritapahtumat	59
10. Poistot ja arvonalentumiset	33	34. Osakeomistuksen jakauma ja tiedot osakkeenomistajista	61
11. Liiketoiminnan muut kulut	34	Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)	62
12. Tutkimus- ja kehittämismenot	34	Tuloslaskelma	62
13. Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	35	Tase	63
14. Rahoitustuotot ja -kulut	35	Rahoituslaskelma	64
15. Tuloverot	36	Tilinpäätöksen liitetiedot	65
16. Aineettomat hyödykkeet	37	Hallituksen voitonjakoehdotus	79
17. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	38	Tilintarkastuskertomus	80

Toimintaympäristö

Vuonna 2011 Suomen sähkön kulutus oli 84,4 TWh (87,5 TWh vuonna 2010). Sähköä tuotettiin Suomessa 70,6 (77,0) TWh ja sitä tuotiin Suomeen nettomääräisesti 13,9 (10,5) TWh. Nettotuonti kasvoi edellisvuodesta 32 prosenttia. Alkuvuonna kulutus oli nousussa kylmän sään ja suotuisan taloustilanteen vuoksi. Talousnäkymien kääntyminen laskuun loppuvuodesta vähensi kuitenkin erityisesti teollisuuden sähkön käyttöä.

Nord Poolin systeemihinnan vuosikeskiarvo oli 47,05 (53,06) euroa megawattitunnilta ja Suomen aluehinnan 49,30 (56,64) euroa megawattitunnilta. Pohjoismaisen sähköpörssin Nord Poolin fyysisen sähkökaupan volyyymi oli 315,8 (307) TWh.

Kesällä päästöoikeuden hinta lähti laskuun Euroopan talouskriisin takia ja jatkoi laskuaan vuoden loppuun saakka. Päästöoikeuden markkinahinta vaihteli 6,45 eurosta 17,42 euroon.

Pohjolan Voiman sähkön ja lämmön tuotanto

Vuonna 2011 Pohjolan Voiman sähkön kokonaishankinta oli 24,3 (23,5) TWh. Konsernin sähkön tuotannon osuus tästä oli 15,0 (17,6) TWh, josta emoyhtiön toimitukset osakkailleen olivat 14,5 (17,1) TWh. Tytäryhtiöiden toimitukset muille omistajilleen olivat 0,5 (0,5) TWh. Ostot pohjoismaisilta sähkömarkkinoilta olivat 9,4 (5,9) TWh. Lämmöntoimitukset olivat 7,5 (7,5) TWh.

Ydinvoiman osuus sähkön hankinnasta oli 33,0 (34,0) prosenttia. Teollisuuden Voiman Olkiluodon ydinvoimalaitos tuotti sähköä 14,1 (14,1) TWh, josta Pohjolan Voima sai omistusosuutensa mukaisesti 8,0 (8,0) TWh. Olkiluodon

laitosyksikköjen yhteinen käyttökerroin oli 92,8 (93,5) prosenttia.

Vesivoiman osuus 1,7 (1,7) TWh oli 7,2 (7,1) prosenttia sähkön hankinnasta.

Lauhdevoimaa Pohjolan Voima tuotti 1,5 (3,8) TWh, mikä oli 6,4 (16,2) prosenttia sähkön hankinnasta. Lauhdevoiman käyttö väheni edellisvuoteen verrattuna johtuen vesitilanteen paranemisesta keväällä ja leudosta säästä syksyllä. Sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa sähköä tuotettiin yhteensä 3,6 (4,0) TWh.

Pohjolan Voiman sähkön hankinta (GWh) ja liikevaihdon kehitys (M euroa) 2007 - 2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Ydinvoima	8 150	8 137	8 170	7 988	8 025
Vesivoima	1 782	2 171	1 551	1 670	1 709
Yhteistuotanto	3 739	3 436	3 090	4 032	3 587
Lauhdevoima	3 542	1 737	2 419	3 810	1 548
Tuulivoima	28	60	108	103	92
Sähkön osto	4 691	5 209	6 355	5 883	9 360
Yhteensä	21 932	20 750	21 693	23 485	24 321

Liikevaihto 651 791 833 1 041 1 130
(M euroa)*

* Vuoden 2007 - 2008 luvut ovat pro forma ja tilintarkastamattomia lukuja.

Investoinnit

Pohjolan Voima -konsernin investoinnit ilman sijoituksia ja päästöoikeuksien hankintaa olivat yhteensä 34,2 (51,6) miljoonaa euroa.

PVO-Vesivoima Oy jatkoi Iijoen vesivoimalaitosten perusrasparannusohjelmaa investoimalla 4,0 (5,2) miljoonaa euroa Maalimaan ja Pahkakosken muutostöihin.

Biovoimalaitoksiin investoitiin 26,1 (43,1) miljoonaa euroa. Hämeenkyrön Voima Oy jatkoi Kyrön tehdasvoimalaitoshanketta investoimalla 21,5 (4,4) miljoonaa euroa uuden kattilalaitoksen ja polttoaineen vastaanotto- ja käsittelyjärjestelmän rakentamiseen.

Muut investoinnit olivat pääasiassa korvaus- ja perusparranusinvestointeja.

Pohjolan Voima Oy on hallituksen vuonna 2003 tekemän päätöksen mukaisesti sijoittanut rakenteilla olevaan ydinvoimalaitokseen, OL3-projektiin vuosina 2004 - 2011 yhteensä 540,0 (500,7) miljoonaa euroa. Sijoitukset perustuvat OL3:n rahoitussuunnitelmaan, jonka mukaan investoinnin edellyttämää omaa pääomaa kerrytetään projektin etenemisen mukaisesti.

Pohjolan Voiman yhtiökokous päätti joulukuussa, että Pohjolan Voima osallistuu uuden ydinvoimalaitoksen, OL4-hankkeen suunnittelu- ja kilpailutusvaiheeseen ja Teollisuuden Voiman yhtiökokous päätti suunnittelu- ja kilpailutusvaiheen käynnistämisestä. Suunnittelu- ja kilpailutusvaiheen kustannus on enintään 300 miljoonaa euroa, josta Pohjolan Voiman osuus on noin 176 miljoonaa euroa. OL4-projektin kilpailutus- ja suunnitteluvaiheen rahoittamiseen Pohjolan Voimalla on osakaslainasitoumuksia yhteensä 164 miljoonaa euroa.

Tutkimus ja kehitys

Tutkimus- ja kehityksenot olivat 0,3 (vuonna 2010: 0,5 ja vuonna 2009: 2,8) miljoonaa euroa.

Tutkimus- ja kehitystoiminnassa tutkittiin mm. paahdetun puuperäisen biomassan soveltuvuutta hiilivoimalaitoksen polttoaineeksi, voimalaitostuhkan hyötykäyttämähdollisuuksia ja jalostamista raaka-aineiksi, teknologiavaihtoehtoja IE-direktiivin tiukkeneviin päästövaatimuksiin sekä uusia integroitua energiantuotantoprosesseja.

Henkilöstö

Konsernin palveluksessa työsuhteessa oli keskimäärin 487 henkilöä (vuonna 2010: 512 ja vuonna 2009: 547). Konsernin tilikauden palkat ja palkkiot olivat yhteensä 27,2 miljoonaa euroa (vuonna 2010: 27,0 miljoonaa euroa ja vuonna 2009: 27,4 miljoonaa euroa).

Emoyhtiön palveluksessa työsuhteessa oli keskimäärin 72 henkilöä (vuonna 2010: 77 ja vuonna 2009: 81). Palkat ja palkkiot tilikaudella olivat yhteensä 6,0 miljoonaa euroa

(vuonna 2010: 6,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2009: 6,9 miljoonaa euroa).

Vakituisen henkilöstön keski-ikä oli konsernissa 49,1 (48,8) vuotta.

Ympäristö

Kaikilla Pohjolan Voiman voimalaitoksilla on voimassa olevat ympäristöluvut. Konsernin ympäristöasioiden hallinta perustuu ISO 14001 -standardin mukaisiin sertifioituihin ympäristöjärjestelmiin. Pohjolan Voiman yhteisyrityksen Teollisuuden Voiman ympäristöasioiden hallintajärjestelmä, johon kuuluvat myös OL3-rakentamisvaiheen toiminnot, on lisäksi EMAS-rekisteröity.

Vesistöjen säännöstely ja vesivoimalaitosten käyttö oli lupaehtojen mukaista. Kemi- ja Iijoen vesistöjen sekä merialueen kalakantojen ylläpitämiseksi istutettiin 2,2 (2,5) miljoonaa kalaistukasta. Kemijoen meri- ja jokialueelle istutettiin yhdessä Kemijoki Oy:n kanssa 3,2 (4,4) miljoonaa istukasta, josta PVO-Vesivoima Oy:n osuus on 17 prosenttia, eli 0,5 (0,7) miljoonaa istukasta. Kalatalousvelvoitteiden osalta onnistuttiin muuten hyvin, mutta nahkiaisten ylisiirrosta Kemijoella ei saavutettu velvoitetta Isohaaran toisen kalatien rakentamisen vuoksi.

PVO-Vesivoima Oy osallistuu yhdessä Iijoki-alueen kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hallinnoimaan Iijoen kalatiet-hankeeseen. Hanke käynnistyi kesällä 2011, ja se toteutetaan vuosina 2011-2013.

Tavoitteena on aikaansaada tarkat kalatiesuunnitelmat Iijoen alaosan voimalaitoksille sekä kalateiden rakennuslupien hakeminen. Lupien hakeminen edellyttää kuntien yhteisen hallinto-organisaation perustamista. Hankkeeseen kuuluu Koston padon kalatien rakentaminen.

Rauman Voiman voimalaitoksen jäähdytysvesien purkualueella sattui varakattilan lämmönvaihtimen rikkoutumisesta aiheutunut öljyvahinko. Vuotaneen öljyn määrä oli noin 30 m³, josta lähes kaikki saatiin kerättyä. Öljyvahingon jälkipuhdistustöitä tehtiin jäätälanteen niin salliessa ja tilanetta tarkkailtiin viranomaisten kanssa yhteistyössä. Lintuharrastajien kanssa tehtiin yhteistyötä kevään muuttolintujen suojelemiseksi.

Kaikki konsernin lämpövoimalaitokset kuuluvat päästökauppalaan piiriin. Tuotannosta aiheutuneet hiilidioksidipäästöt pienenevät edellisvuoteen verrattuna sähkön tuo-

tannon ja fossiilisten polttoaineiden käytön vähennyttä. Osakkailla toimitetun, itse tuotetun sähkön ja lämmön hiilidioksidipäästöt olivat 3,3 (5,6) miljoonaa tonnia. Tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetaan vain tytäryhtiöiden hiilidioksidipäästöt 1,9 (3,7) miljoonaa tonnia.

Myös muut päästöt ilmaan vähenivät. Rikkidioksidipäästöt olivat 2,9 (4,1) tuhatta tonnia, typenoksidipäästöt 5,2 (7,5) tuhatta tonnia ja hiukkaspäästöt 0,3 (0,4) tuhatta tonnia.

Kristiinan voimalaitokselle myönnettiin vuonna 2011 ympäristölupa biopolttoaineen ja turpeen kaasuttamiselle ja kaasun käyttämiseksi hiilikattilan polttoaineena sekä lisäksi uudelle monipolttolaitteelle, joka voisi korvata vanhan öljylauhdelaituksen. Ympäristölupahakemuksesta on jätetty kolme valitusta Vaasan hallinto-oikeuteen, joten se ei ole lainvoimainen.

Vuoden 2011 alusta voimaan tulleen uuden jäteverolain mukaan lentotuha ja kipsi kaatopaikalle sijoitettuna kuuluvat jäteveron piiriin. Samalla teollisuuskaatopaikoista tuli jäteverovelvollisia.

Teollisuuspäästöjen direktiivi (IE = Industrial Emissions) tuli voimaan vuonna 2011 ja sen kansalliseen toimeenpanoon on aikaa 7.1.2013 asti. Direktiivin uudet tiukemmat päästörajat koskevat olemassa olevia voimalaitoksia aikaisintaan vuodesta 2016 alkaen. Direktiivi sisältää myös huomattavia kiristyksiä päästöjen tarkkailuvaatimuksiin. Typen oksidien (NOx) vähentäminen on vaikein ongelma suurelle osalle konsernin voimalaitoksia ja eri teknologiamahdollisuuksia selvitetään.

Pohjolan Voimalla tai sen tytär-, osakkuus- tai yhteisyrityksillä ei ole tiedossa olevia kattamattomia ympäristövastuita. Pohjolan Voiman tarkemmat ympäristötiedot esitetään kotisivuilla www.pohjolanvoima.fi. Teollisuuden Voima raportoi ydinvoimatuotannon ympäristöasioista kotisivuillaan www.tvvo.fi ja erillisessä yhteiskuntavastuuraportissa.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan tavoitteena on osaltaan varmistaa strategian toteutuminen ja liiketoiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä turvata toiminnan jatkuvuus ja häiriötömyys. Riskienhallintaa toteutetaan konsernin riskienhallintapolitiikan mukaisesti. Riskienhallinnan toimintamalli on hajautettu.

Tavoitteiden toteutumista vaarantavat riskit arvioidaan ja niiden hallitsemiseksi määritellään toimenpiteet. Riskien merkittävyyttä arvioidaan toteutumistodennäköisyyden ja vaikutuksen summana, jossa vaikutusta ei arvioida euromääräisenä. Riskit on luokiteltu toimintaympäristöön, toimintamalliin, sisäisiin prosesseihin, voimalaitosinvestointeihin sekä henkilöstöön ja osaamiseen liittyviksi riskeiksi.

Kaikissa Pohjolan Voiman yhtiöissä on suojauduttu vahinkoriskien varalta huolehtimalla kunnossapidosta, työturvallisuudesta, henkilöstön riittävästä koulutuksesta sekä muilla tarvittavilla toimenpiteillä ja konsernin vakuutuspolitiikan mukaisin vakuutuksin.

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät

Konsernin merkittävimmät riskit liittyvät yhteisyritys Teollisuuden Voiman OL3-projektin valmistumiseen. Laitosyksikön valmistuminen on viivästynyt ja tuotantokäytön aloitus siirtyy vuoteen 2014. Tästä aiheutuu lisäkustannuksia ja menetyksiä, joista Teollisuuden Voima on vaatinut OL3:n avaimet käteen -laitostoimittajalta korvausta.

Muutokset konsernirakenteessa

Helmikuussa 2011 Kotkan Mussalossa toimivat Pohjolan Voiman 100 prosenttisesti omistamat tytäryhtiöt Nokian Lämpövoima Oy, Mussalon Kaukolämpö Oy ja Mussalon Kiinteistöt Oy sulautuivat kombinaatiofuusiolla uuteen Mussalo Voima Oy:öön. Mussalon Voima jatkaa sulautuvien yhtiöiden toimintoja.

Huhtikuussa 2011 Pohjolan Voima myi omistamansa kantaverkkoliiketoimintaa harjoittavan Fingrid Oyj:n osakkeet Suomen Valtiolle ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle. Osakkeiden kauppahinta oli 325 miljoonaa euroa. Pohjolan Voima kirjasi osakemyynnistä 204,6 miljoonan euron myyntivoiton.

Marraskuussa 2011 Pohjolan Voima myi omistamansa tuulivoimaan keskittyneen tytäryhtiönsä, PVO-Innower Oy:n Pohjolan Voiman osakkaiden suoraan omistukseen. Pohjolan Voima kirjasi osakemyynnistä 1,2 miljoonan euron myyntivoiton.

Talous

Pohjolan Voima toimii omakustannushintaperiaatteella. Osakkaat maksavat kiinteät kustannukset omistuksen

mukaisesti riippumatta siitä, onko teho- tai energiaosuutta käytetty vai ei ja muuttuvat kustannukset toimitettujen energiamäärien mukaan. Toimintaperiaatteesta johtuen taloudellisten tunnuslukujen esittäminen ei ole tarkoituksenmukaista liiketoiminnan, taloudellisen aseman tai tuloksen ymmärtämiseksi.

Rahoitustoiminnan tavoitteet ja riskit on määritelty rahoituspolitiikassa. Rahoitusriskejä hallitaan rahoituslähteitä hajauttamalla, lainojen maturiteeteilla ja tasapainoisella erääntymisaikataululla sekä johdannaissopimuksilla. Korkeiskä seurataan keskimääräisellä korkosidonnaisuusajalla eli duraatiolla. Tytäryhtiöiden lainasalkkujen duraatiot asetetaan sellaiselle tasolle, että korkokulujen vaihtelut ovat osakesarjakohtainen riskinkantokyky huomioon ottaen hyväksyttävällä tasolla kuitenkin niin, että osakesarjakohtainen duraatio on enintään 36 kuukautta. Mikäli lainoja nostetaan muissa valuutoissa kuin eurossa, valuutariski poistetaan johdannaissopimuksin.

Emoyhtiö allekirjoitti yhdessä kahdeksan pankin kanssa 300 miljoonan euron syndikoidun valmiusluottosopimuksen joulukuussa. Sopimus on maturiteetiltaan 5 vuotta ja sillä korvattiin vuonna 2005 toteutettu 400 miljoonan euron vastaava järjestely.

Likviditeetin hoitamiseen konsernilla oli 300 (300) miljoonan euron kotimainen yritystodistusohjelma, josta käyttämättä oli 300 (235) miljoonaa euroa. Pitkäaikaisia luottositoumuksia oli vuoden lopussa nostamatta 332 (400) miljoonaa euroa.

Konsernin maksuvalmius on hyvä. Korollinen nettovelka oli vuoden lopussa 851,3 (1 113,1) miljoonaa euroa. Valuuttakurssiriskin alaista velkaa ei ollut.

Konsernin omavaraisuusaste oli vuoden lopussa 41,5 (34,7) prosenttia.

Konsernin tilikauden tulos oli 195,1 (14,5) miljoonaa euroa.

Osakepääoma ja osakeannit

Tilikauden aikana merkittiin seuraavat annit:

- G10-sarjan osakepääoman korotus (4.5.2011) 87.000 kappaletta merkintähintaan 4.872.000,00 euroa suunnattuna M-real Oyj:lle

Tilikauden aikaiset muut muutokset omassa pääomassa:

- Pohjola Voima on lunastanut omia osakkeita:

- K2-osakesarjan osakkeiden lunastus, 25.178 kpl toteutettiin syksyllä 2010. Osakkeet on mitätöity ja osakepääoman alentaminen on merkitty kaupparekisteriin 22.2.2011.

- I-, I2- ja I3-osakesarjan osakkeiden lunastus, 171.696 kpl. Osakkeet on mitätöity ja osakepääoman alentaminen on merkitty kaupparekisteriin 1.11.2011

- Pohjolan Voima on perustanut uuden M-osakesarjan. E1- ja N-osakesarjat yhdistettiin M-sarjaksi. Vaihtosuhte: Yhdellä E1-osakkeella sai yhden M-osakesarjan osakkeen ja yhdellä N-osakkeella sai yhden M-osakesarjan osakkeen

Pohjolan Voima Oy:n omistajat (yleisomistus)

Osakas	Omistus-% 31.12.2010	Omistus-% 31.12.2011
EPV Energia Oy	7,217	7,180
Etelä-Suomen Voima Oy	2,848	2,782
Helsingin kaupunki	0,787	0,789
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	4,117	4,129
Kemira Oyj (ml. eläkesäätiö Neliapila)	3,940	3,948
Kokkolan kaupunki	2,476	2,446
Kymppivoima Oy	8,725	8,637
Oy Metsä-Botnia Ab	0,343	0,344
M-real Oyj	2,517	2,763
Myllykoski Oyj	0,826	0,818
Oulun kaupunki	1,862	1,758
Outokumpu Oyj	0,086	0,086
Oy Perhonjoki Ab	2,566	2,485
Porin kaupunki	1,839	1,833
Rautaruukki Oyj	0,021	0,022
Stora Enso Oyj	14,772	14,814
UPM-Kymmene Oyj	43,085	43,209
Vantaan Energia Oy	0,312	0,292
Yara Suomi Oy (ml. eläkesäätiö)	1,661	1,665

Yhtiön johto

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 24.3.2011 hallituksen varsinaiseksi jäseniksi valittiin johtaja Tapio Korpeinen (UPM-Kymmene Oyj), johtaja Juha Vanhainen (Stora Enso Oyj), strategiajohtaja Hannu Anttila (Metsäliitto-konserni), johtaja Jyrki Mäki-Kala (Kemira Oyj), toimitusjohtaja Seppo

Ruohonen (Helsingin Energia), toimitusjohtaja Kari Rämö (Kymenlaakson Sähkö Oy), johtaja Tapani Sointu (UPM-Kymmene Oy) ja toimitusjohtaja Rami Vuola (EPV Energia Oy).

Hallituksen järjestäytymiskokouksessa 25.3.2011 Tapio Korpeinen valittiin puheenjohtajaksi ja Juha Vanhainen varapuheenjohtajaksi. Hallitus kokoontui 19 (15) kertaa vuonna 2011. Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut diplomi-insinööri, kauppatieteiden maisteri Lauri Virkkunen.

Käynnissä olevat merkittävät oikeusprosessit

Yhteisyritys Teollisuuden Voiman OL3-ydinvoimalaitoksen laitostoimittaja toimitti joulukuussa 2008 Kansainväliselle kauppakamarille ICC:lle välimiesmenettelyä koskevan pyynnön OL3:n valmistumisen viivästyisestä ja siitä aiheutuneista kustannuksista. Kesäkuussa 2011 laitostoimittaja toimitti päivitetyn ja yksilöidyn kustannuskorvaus- ja viivästyskorkovaatimuksensa. Laitostoimittajan rahamääräinen vaatimus oli tilikauden lopussa noin 1,9 miljardia euroa. Teollisuuden Voima on todennut laitostoimittajan vaateen perusteettomaksi.

Teollisuuden Voima on huhtikuussa 2009 toimittanut ICC:lle vastauksensa ja vastavaatimuksensa. TVO:n vaade oli tilikauden lopussa määrältään noin 1,4 miljardia euroa. TVO päivittää oman vaatimuksensa välimiesmenettelyn aikana. Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia ja osapuolten vaatimusten määrät voivat vielä muuttua.

Teollisuuden Voima oli lisäksi osapuolena toisessa ICC:n sääntöjen mukaisessa välimiesmenettelyssä, jossa oli kysymys OL3:n rakennustöihin liittyvän teknisesti ratkaidun asian kustannuksista, joiden määrä projektin arvoon verrattuna oli vähäinen. Tämä välimiesmenettely on päättynyt välitystuomioon tilikauden päättymisen jälkeen. Tuomion taloudelliselta määrältään vähäisiä vaikutuksia ei ole kirjattu vuoden 2011 tilinpäätökseen.

Välimiesmenettelyissä esitettyjen vaatimusten perusteella ei ole kirjattu saatavia eikä varauksia.

Valtion ja PVO-Vesivoiman välinen sopimus valtion vesivoiman käyttöoikeudesta Iijoen neljään vesivoimalaitokseen päättyi vuoden 2005 lopussa. Jatkosopimusta ei syntynyt. Ympäristövirasto myönsi toukokuussa 2008 PVO-Vesivoimalle pysyvän käyttöoikeuden ja määräsi korvaukseksi 2,25 miljoonaa euroa. Metsähallitus valitti päätökses-

tä Vaasan hallinto-oikeuteen, jonka päätös 27.12.2010 piti Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston päätöksen voimassa. Vuoden 2011 alussa Metsähallitus sai valitusluvan korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Päätös pysyvän käyttöoikeuden myöntämisestä ei ole lainvoimainen. Korvauksen maksusta ei ole kirjattu varausta. Valituksilla ei ole vaikutusta Iijoen voimalaitosten toimintaan.

Tulevaisuuden näkymät

OL4-hankkeen valmistelu ja toteutustapojen arviointi jatkuvat. OL4:n rakentamislupahakemus on jätettävä viimeistään kesäkuussa 2015. Olkiluotoon rakennettavalle käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitustilalle haetaan rakentamislupaa vuoden 2012 aikana.

Kollaja-hankkeen suunnitelmaa on päivitetty niin, että hanke ei vaaranna Pudasjärven suiston eikä Venkaan lähteen alueen Natura-suojelua. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus antoi tammikuussa 2012 lausuntonsa uusista Natura-arvioinneista, mutta ei ilmaissut lopullista kantaansa Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten merkittävydestä ja edellyttää vielä selvitysten täydentämistä. Pohjolan Voima täydentää suunnitelmaa viranomaisen esille nostamien puutteiden osalta. Kollaja-hankkeelle ei saatu tavoiteltua tukea hallitusohjelmasta vaan päinvastoin. Hallitusohjelman kirjattu lausuma koskiensuojelulain säilyttämisestä nyky-muodossaan estää Kollaja-hankkeen edistymisen nykyisen hallituksen aikana.

Polttoturpeen veroa korotetaan portaittain vuosina 2013 ja 2015 siten, että vero nousee nykyisestä 1,9 eurosta 5,9 euroon megawattitunnilta. Turpeen tulevaisuutta tarkastellaan kansallisessa ilmasto- ja energiastrategiassa, joka päivitetään vuoden 2012 aikana.

Vuoden 2011 alussa voimaan tulleeseen lakiin uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta liittyvä kiinteä tuotantotuki poistui vuoden 2012 alusta. Metsähankkeen käyttäjät voivat siirtyä samassa laissa olevaan syöttötariffijärjestelmään, jossa tukea maksetaan nk. muuttuvana tuotantotukena. Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee muuttuvan tuotantotuen alentamista portaittain vuosina 2013 ja 2015. Alentaminen liittyy turpeen veronkorotukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee myös uutta muuttuvaa tuotantotukea kivihiilen korvaamiseksi metsäjalosteilla sähkön ja lämmön yhteistuotannon pölypolttokatiloissa. Metsäjalosteilla, joita ovat esimerkiksi pelletit, bio-

hiili ja kaasu, tuotetulle sähkölle maksettaisiin korkeampaa syöttötariffia. Tuki tulisi voimaan aikaisintaan vuoden 2013 alusta.

Hallituksen ohjelmaan kirjatulla ns. windfall-verolla on tarkoitus kerätä varoja valtiolle vuosittain 170 miljoonaa euroa. Valtiovarainministeriö valmistelee veroa, joka tulisi voimaan aikaisintaan vuoden 2013 alussa. Aiempien hallitusten aikana on keskusteltu veron kohdistamisesta ennen vuotta 1997 valmistuneeseen ydin- ja vesivoimaan. Lisäksi hallitus selvittää uraaniveron käyttöönoton mahdollisuuden ja taroituksenmukaisuuden vuoden 2012 aikana.

Päästökauppadirektiivin muutokset kolmannelle päästökauppakaudelle 2013-2020 on pantu täytäntöön päästökauppalain muutoksella. Sähköntuotanto ei saa maksuttomia päästöoikeuksia vuodesta 2013 alkaen. Kaukolämpötuotanto saa maksuttomia päästöoikeuksia sen mukaan, kuinka paljon laitoksesta toimitetaan lämpöä asiakkaille.

Euroopan komissio julkaisi vuonna 2011 sekä ilmasto- että energiatiekartan vuoteen 2050. EU:n pitkän aikavälin tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosentilla vuoteen 2050 mennessä. Suurimmat päästövähennyk-

set kohdistuvat sähköntuotantoon. EU:ssa saatetaan sopia päästötavoitteet vuosille 2030 ja 2040. Keskusteluja käydään myös siitä, pitäisikö uusiutuvalle energialle määritellä tavoitteet ko. vuosille ja siitä, tiukentaako EU vuoden 2020 kasvihuonekaasupäästötavoitettaan nykyisestä 20 prosentista 30 prosenttiin. Lisäksi EU:n komissio valmistelee kestävyyskriteerejä biomassalle.

Vesilain uudistaminen vahvistettiin toukokuussa 2011 ja uusi vesilaki tuli voimaan 1.1.2012. Uusi laki on nykyisen vesilain tapaan vesitalouslaki, jonka keskeisenä lähtökohtana on vesien hyödyntäminen. Uusi laki yksinkertaistaa lupamennettelyä ja joiltakin osin myös selkeyttää luvan myöntämisen edellytyksiä.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Emoyhtiön vapaa oma pääoma 31. joulukuuta 2011 on 247.493.096,78 euroa, josta tilikauden tulos on 276.036.646,84 euroa. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilikauden tulos siirretään edellisten tilikausien tulostilille ja että osinkoa ei jaeta.

Tilinpäätös 2011

Konsernin laaja tuloslaskelma

1 000 euroa • 1.1.–31.12.

	Liitetieto	2011	2010
Liikevaihto	6	1 130 416	1 041 282
Liiketoiminnan muut tuotot	7	221 934	24 543
Materiaalit ja palvelut	8	-979 867	-895 419
Henkilöstökulut	9	-31 478	-33 980
Poistot ja arvonalentumiset	10	-54 689	-56 635
Liiketoiminnan muut kulut	11 12	-70 758	-71 121
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	13	813	28 440
Liikevoitto/-tappio		216 371	37 110
Rahoitustuotot	14	9 510	4 078
Rahoituskulut	14	-30 647	-26 116
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		-21 137	-22 038
Voitto/tappio ennen veroja		195 234	15 072
Tuloverot	15	-164	-578
Tilikauden voitto/tappio		195 070	14 494

Muut laajan tuloksen erät

Osuus yhteisyritysten muun laajan tuloksen eristä

Myydyn yhteisyrityksen rahavirran suojaukset		-4 943	0
Myytavissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset	18	-314	1 080
Rahavirran suojaukset	18	4 054	20 245
Tilikauden muut laajan tuloksen erät yhteensä		-1 203	21 325
Tilikauden laaja tulos yhteensä		193 867	35 819

Tilikauden tuloksen jakautuminen:

Emoyhtiön omistajille		194 400	12 873
Määräysvallattomille omistajille		669	1 621

Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:

Emoyhtiön omistajille		193 197	34 198
Määräysvallattomille omistajille		669	1 621

Konsernin tase

1 000 euroa • 31.12.

	Liitetieto	2011	2010
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	16	281 538	299 704
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	17	806 236	871 282
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	18	751 628	830 586
Myytavissä olevat rahoitusvarat	19	3 178	3 178
Lainat ja muut saamiset	19	321 634	332 269
Pitkäaikaiset varat yhteensä		2 164 214	2 337 019
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	22	95 340	60 725
Myyntisaamiset ja muut saamiset	20	138 857	145 823
Lyhytaikaiset talletukset	21	75 000	0
Rahavarat	21	81 201	43 144
Lyhytaikaiset varat yhteensä		390 398	249 692
Varat yhteensä		2 554 612	2 586 711
OMA PÄÄOMA			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	23	61 096	61 280
Ylikurssirahasto		385 625	388 210
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		104 614	108 017
Arvonmuutosrahasto		-10 970	-9 767
Kertyneet voittovarot		471 959	277 713
Yhteensä		1 012 323	825 453
Määräysvallattomien omistajien osuus		49 039	72 488
Oma pääoma yhteensä		1 061 361	897 941
VELAT			
Pitkäaikaiset velat			
Varaukset	24	3 267	6 278
Laskennalliset verovelat	25	950	880
Rahoitusvelat	26	1 260 060	1 400 610
Muut velat	26,28	3 171	3 098
Pitkäaikaiset velat yhteensä		1 267 448	1 410 866
Lyhytaikaiset velat			
Rahoitusvelat	26	89 935	111 308
Ostovelat ja muut velat	27	135 868	166 596
Lyhytaikaiset velat yhteensä		225 803	277 904
Velat yhteensä		1 493 251	1 688 770
Oma pääoma ja velat yhteensä		2 554 612	2 586 711

Konsernin rahavirtalaskelma

1 000 euroa	Liitetieto	2011	2010
Liiketoiminnan rahavirrat			
Tilikauden voitto/tappio		195 070	14 494
Oikaisut tilikauden voittoon/tappioon	5	-134 050	50 202
Käyttöpääoman muutokset	5	-39 654	21 808
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-27 526	-28 599
Saadut korot		7 247	4 207
Maksetut verot		-415	-665
Liiketoiminnan nettorahavirta		672	61 447
Investointien rahavirrat			
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	4	0	-4 440
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	4	8 866	2 496
Osakkuus- ja yhteisyritysten hankinta	18	-39 272	-47 764
Osakkuus- ja yhteisyritysten myynti	4	325 000	0
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin käyttöomaisuushyödykkeisiin	16,17	-25 976	-28 490
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitulot	16,17	981	28 490
Lainasaamisten takaisinmaksut	20	14 701	16 558
Myönnetyt lainat	20	-10 924	-4 198
Saadut osingot		3	1 690
Investointien nettorahavirta		273 379	-35 658
Rahoituksen rahavirrat			
Osakeannista saadut maksut	23	5 800	9 278
Omien osakkeiden lunastus	23	-11 200	0
Pitkäaikaisten lainojen nostot	26	32 832	163 322
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	26	-78 882	-159 188
Vakuudellisten rahoitusvelkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	26	-47 435	-18 421
Lyhytaikaisten korollisten saamisten lisäys (-) tai vähennys (+)	20,21	-74 988	37
Lyhytaikaisten korollisten velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	26	-39 942	-37 879
Maksetut osingot		-22 179	-1 943
Rahoituksen nettorahavirta		-235 994	-44 794
Rahavarojen muutos		38 057	-19 005
Rahavarat tilikauden alussa		43 144	62 149
Rahavarojen muutos		38 057	-19 005
Rahavarat tilikauden lopussa	21	81 201	43 144

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

1 000 euroa	Liite-tieto	Osake-pääoma	Ylikurssi-rahasto	Arvon-muutos-rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voitto-varat	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	Määräys-vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2010		61 089	388 210	-31 092	101 828	265 220	785 255	73 974	859 229
Laaja tulos									
Tilikauden tulos						12 873	12 873	1 621	14 494
Muut laajan tuloksen erät									
Rahavirran suojaukset				20 245			20 245		20 245
Myytavissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset				1 080			1 080		1 080
Osakeanti	23	191			6 189		6 380	2 896	9 276
Osakehankinta määräys-vallattomilta omistajilta	4					-380	-380	-4 060	-4 440
Osingonjako määräys-vallattomille omistajille							0	-1 943	-1 943
Oma pääoma 31.12.2010		61 280	388 210	-9 767	108 017	277 713	825 453	72 488	897 941
Oma pääoma 1.1.2011		61 280	388 210	-9 767	108 017	277 713	825 453	72 488	897 941
Laaja tulos									
Tilikauden tulos						194 400	194 400	669	195 070
Muut laajan tuloksen erät									
Rahavirran suojaukset				4 054			4 054		4 054
Myytavissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset				-314			-314		-314
Myydyn yhteis-yrityksen rahavirran suojaukset				-4 943			-4 943		-4 943
Osakeanti	23	146			4 726		4 872	928	5 800
Tytäryritysten myynti							0	-2 867	-2 867
Omien osakkeiden hankinta	4	-330	-2 585		-8 129	-155	-11 200		-11 200
Osingonjako määräys-vallattomille omistajille							0	-22 179	-22 179
Oma pääoma 31.12.2011		61 096	385 625	-10 970	104 614	471 958	1 012 323	49 039	1 061 361

Marraskuussa 2011 Pohjolan Voima Oy myi omistamansa tuulivoimaan keskittyneen tytäryhtiönsä PVO-Innopower Oy:n osakekannan Pohjolan Voiman osakkaiden suoraan omistukseen. Pohjolan Voiman omistusosuus PVO-Innopower Oy:n osakekannasta oli 74,7%.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernin perustiedot

Pohjolan Voima Oy (PVO) tytäryhtiöineen muodostavat Pohjolan Voima konsernin. Konsernin emoyhtiön, Pohjolan Voima Oy:n rekisteröity kotipaikka on Helsinki.

Pohjolan Voima on yksityinen energia-alan konserni. Konsernin tuotantokapasiteetti koostuu noin 40 voimalaitoksesta, jotka sijaitsevat yli 20 paikkakunnalla. Tuotantomuotoja ovat vesi-, ydin-, lämpö- ja tuulivoima. Yhtiöjärjestyksen mukaisesti PVO toimittaa sähköä ja lämpöä osakkailleen omakustannushintaperiaatteella (ns. Mankalaperiaatteella) eli luovuttaa tuottamansa tai hankkimansa energian osakkailleen näiden kunkin osakesarjan omistuksen suhteessa ja kukin kyseisen osakesarjan osakas vastaa yhtiötä kohtaan yhtiöjärjestyksessä tarkemmin määritellyistä muutuvista ja kiinteistä vuosikustannuksista. Emoyhtiön hallinnon kulut katetaan veloittamalla hallintokulut osana kiinteää vuosikustannusta yhtiöasiakirjoissa tarkemmin määritetyllä tavalla.

Jäljennöksiä konsernitilinpäätöksestä on saatavilla Internet-osoitteessa www.pohjolanvoima.fi ja PVO:n Helsingin konttorista osoitteessa Töölönkatu 4, 00100 Helsinki.

PVO:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 17.2.2012 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan yhtiökokous voi muuttaa tai hylätä tilinpäätöksen.

Laatimisperusta

Tämä on Pohjolan Voima -konsernin toinen tilinpäätös, joka on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2011 voimassaolevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot täyttävät myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön vaatimukset.

Vuoden 2010 aikana konserni siirtyi kansainväliseen IFRS-tilinpäätöskäytäntöön ja on soveltanut tässä yhteydessä IFRS 1 Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto-standardia. Siirtymispäivä oli 1.1.2009.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tuulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Konsernitilinpäätöstiedot esitetään tuhansina euroina.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty kohdassa ”Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät”.

Konsolidointiperiaatteet

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Pohjolan Voima Oy:n ja sen tytäryhtiöiden tilinpäätökset. Tytäryhtiöiksi katsotaan kaikki ne yhtiöt, joiden äänivallasta Pohjolan Voima Oy omistaa joko suoraan tai välillisesti enemmän kuin 50 % tai sillä muuten on oikeus määrätä yhtiön talouden ja toiminnan periaatteista. Yleensä tämä perustuu osakeomistukseen, joka tuottaa yli puolet äänivallasta. Arvioitaessa, onko konsernilla toisessa yhtiössä määräysvalta, otetaan huomioon sellaisen potentiaalisen äänivallan olemassaolo ja vaikutus, joka on tarkasteluhetkellä toteutettavissa käyttämällä oikeus tai suorittamalla vaihto. Tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä päivästä lukien, jona konserni on saanut määräysvallan. Yhdistely lopetetaan, kun määräysvalta lakkaa. Tytäryhtiöiden tilinpäätösten laatimisperiaatteita on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintameno- menetelmällä. Tytäryrityksen hankinnasta maksettava vastike on luovutettujen varojen, liikkeeseen laskettujen oman

pääoman ehtoisten instrumenttien ja syntyvien tai vastattaviksi otettujen velkojen käypä arvo. Luovutettu vastike sisältää ehdollisesta vastikejärjestelystä johtuvan omaisuuserän tai velan käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot kirjataan kuluiksi toteutuessaan. Hankinnan kohteen yksilöitävissä olevat hankitut varat sekä vastattaviksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan alun perin niiden hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa kirjataan hankintakohtaisesti joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankinnan kohteen nettovarallisuudesta. Määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistetun osuuden käypä arvo yhteen laskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun yhtiön yksilöitävissä olevan nettovarallisuuden hankinta-ajankohdan käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi. Jos luovutetun vastikkeen, määräysvallattomien omistajien osuuden ja aiemmin omistetun osuuden yhteismäärä on pienempi kuin hankitun tytäryrityksen nettovarallisuus, erotus kirjataan laajaan tuloslaskelmaan.

Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat voitot ja sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta.

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Osakkuusyhtiöt ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta joissa sillä ei ole määräysvaltaa. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääsääntöisesti silloin, kun konserni omistaa 20-50 % yhtiön äänimäärästä tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Yhteisyritykset ovat yrityksiä, joissa konserni on sopimukseen perustuvalla järjestelyllä sitoutunut jakamaan taloudellisia ja liiketoiminnallisia periaatteita koskevan määräysvallan muiden osapuolten kanssa.

Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksistä lasketaan pääomaosuusmenetelmää käyttäen ja ne on alun perin kirjattu hankintamenuun. Tämän menetelmän mukaan konsernin osuus osakkuus- ja yhteisyrityksen tilikauden voitosta tai tappiosta esitetään tuloslaskelmassa ja osuus sellaisista omassa pääomassa tapahtuneista muutoksista, joita ei ole kirjattu sijoituskohteessa tulosvaikutteisesti esitetään omassa pääomassa. Taseessa esitetään konsernin osuus osakkuus- tai

yhteisyrityksen nettovarallisuudesta yhdessä hankinnasta syntyneen liikearvon (vähennettynä mahdollisilla kertyneillä arvonalennuksilla) kanssa. Pääomaosuusmenetelmän soveltaminen lopetetaan, kun sijoituksen kirjanpitoarvo osakkuus- tai yhteisyrityksessä on laskenut nolllaan, ellei konserni ole sitoutunut osakkuus- tai yhteisyritysten velvoitteiden täyttämiseen. Konsernin ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välisistä liiketoimista syntyneet realisoitumattomat voitot ja tappiot eliminoidaan konsernin omistusosuuden mukaisesti, jollei tappio anna viitteitä omaisuuserän arvonalentumisesta. Osakkuus- ja yhteisyritysten tilinpäätösten laatimisperiaatteita on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Liiketoimet määräysvallattomien omistajien kanssa

Tilikauden tuloksen jakautuminen emoyhtiön ja määräysvallattomille omistajille esitetään tuloslaskelmassa ja määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omista pääomista esitetään omana eränä taseessa oman pääoman osana.

Määräysvallattomien omistajien kanssa toteutuneita liiketoimia käsitellään kuten konsernin omistajien kanssa toteutuneita. Kun määräysvallattomilta omistajilta ostetaan osakkeita, maksetun vastikkeen ja tytäryrityksen nettovaroista hankitun osuuden kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan omaan pääomaan. Myös voitot tai tappiot tytäryhtiöiden osakkeiden myynnistä määräysvallattomille omistajille kirjataan omaan pääomaan.

Kun määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa, mahdollinen jäljelle jäävä osuus arvostetaan käypään arvoon ja kirjanpitoarvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti. Tämä käypä arvo toimii alkuperäisenä kirjanpitoarvona, kun jäljelle jäävää osuutta myöhemmin käsitellään osakkuusyrittynä, yhteisyrityksenä tai rahoitusvaroina. Lisäksi asianomaisesta yrityksestä aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattuja määriä käsitellään ikään kuin konserni olisi suoraan luovuttanut niihin liittyvät varat ja velat. Tämä voi tarkoittaa, että aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjatut määrät siirretään tulosvaikutteisiksi.

Ulkomaan rahan määräiset tapahtumat

Konsernin ja emoyhtiön ja kaikkien sen tytär-, osakkuus- ja yhteisyritysten toiminta- ja esittämismuuttua on euro.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat muunnetaan euroiksi Euroopan keskuspankin noteeraamaan tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat muunnetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssija käyttäen. Liiketapahtumista ja monetaaristen saamisten ja velkojen muuntamisesta syntyneet kurssivoitot ja -tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, paitsi silloin, kun ne täyttävät kassavirran tai nettoinvestoinnin suojauslaskennan kriteerit, ne kirjataan omaan pääomaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolella. Rahoituksen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät tuloslaskelman eriin rahoitustuotot ja -kulut. Ei-monetaariset hankintamenoarvostetut erät arvostetaan tapahtumapäivän kurssiin. Konsernissa ei ole ei-monetaarisia käypään arvoon arvostettavia ulkomaan rahan määräisiä erä.

Myytävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) luokitellaan myytävänä oleviksi, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Myytävänä olevaksi luokittelun edellytyksien katsotaan täyttyvän, kun myynti on erittäin todennäköinen ja omaisuuserä (tai luovutettavien erien ryhmä) on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan yleisin ja tavanomaisin ehdoin, ja kun johto on sitoutunut myyntiin ja myynnin odotetaan tapahtuvan vuoden kuluessa luokittelusta. Luokitteluhetkestä lähtien myytävänä olevat omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myynnistä aiheutuville menoilla vähennettyyn käypään arvoon. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Tuloutusperiaatteet

Konserni toimii energialiiketoiminnassaan omakustannushintaperiaatteella. Energiaan liittyvässä palveluliiketoiminnassa konserni ei toimi omakustannushintaperiaatteella. Tuotot määräytyvät saadun vastikkeen perusteella energiaa tai palveluja luovutettaessa. Kaikki tuotot esitetään vähennettynä myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla. Tuotot on kirjattu seuraavasti:

Energian myynti ja muu liikevaihto

Energian myyntituotot kirjataan toimituksen perusteella. Kirjatut myyntituotot osakkaille perustuvat toimitettuihin määriin. Palvelumyyntiin sisältyy pääasiassa käyttö-, kunnossapito-, verkko- ja hallintopalvelumyynnejä. Palvelujen myyntituotot kirjataan tuloksi sillä tilikaudella, jolla palvelu tuotetaan asiakkaalle.

Muut tuotot

Tavanomaisen liiketoiminnan ulkopuoliset tuotot sisältyvät muihin tuottoihin. Tähän ryhmään luetaan vuokratuotot ja kertaluonteiset erät kuten aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot. Vuokratuotot tuloutetaan tasaerinä vuokratuotolle. Käyttöomaisuushyödykkeiden myynti tuloutetaan toimituksen tapahduttua ja omistukseen liittyvien merkittävien riskien ja etujen siirryttyä ostajalle.

Korkotuotot ja osingot

Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimus- ja kehittämismenot kirjataan kuluksi, kun ne syntyvät ja ne sisältyvät konsernituloslaskelman muihin kuluihin. Mikäli kehittämismenojen arvioidaan kerryttävän tuloja tulevaisuudessa, kyseiset menot aktivoidaan aineettomiksi hyödykkeiksi ja kirjataan kuluksi oletetun taloudellisen vaikutusajan aikana. Konsernissa ei ole tällä hetkellä aktivointiedellytykset täyttäviä kehittämismenoja.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet paitsi, jos ne johtuvat voimallisuuden rakentamisesta. Tällöin vieraan pääoman menot aktivoidaan osaksi kyseisen hyödykkeen hankintamenoa.

Tuloverot

PVO toimittaa sähköä ja lämpöä osakkailleen omakustannushintaperiaatteella (ns. Mankala-periaatteella) eli luovuttaa tuottamansa tai hankkimansa energian osakkailleen

näiden kunkin osakesarjan omistuksen suhteessa. Omakustannushintaperiaatteen mukaan konserni ei tule maksamaan veroa energialiiketoiminnastaan, joten konserni ei kirjaa laskennallisia verovelkoja energialiiketoiminnassaan. Energiaan liittyvästä palveluliiketoiminnasta konserni kirjaa tuloerot ja laskennalliset verovelat.

Tuloslaskelman verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin kausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoon merkittävä omaisuuserä tai velka eikä kyseessä ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä tällaisen omaisuus- tai velkaerän kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisaikana. Verotuksessa vähennyskeltomasta liikearvosta ei kirjata laskennallista veroa eikä tytäryritysten jakamattomista voitovaroista kirjata laskennallista veroa siltä osin, kuin ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoista, käyttämättömistä verotuksellisista tappioista ja hankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin arvostuksista.

Laskennalliset verot on laskettu käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä säädettyjä verokantoja. Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä saaduilla avustuksilla, kerlyneillä poistolla ja mahdollisilla arvonalennuksilla. Alkuperäinen hankintameno sisältää menot, jotka johtuvat välittömästi kyseisen hyödykkeen hankinnasta. Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan seuraaviin arvioituihin taloudellisiin vaikutusaikoihin perustuen:

Tietotekonehjelmistot 3-10 vuotta

Muut aineettomat hyödykkeet 5-10 vuotta

Liikearvosta ja muista aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata säännönmukaisia poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika on arvioitu olevan Vesilakiin perustuvalla käyttöoikeudella vesivoimaan sekä Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta perustuvalla erityisillä käyttöoikeuksilla voimajohtokatuihin ja -maa-alueisiin.

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenoista, joka ylittää konsernin osuuden tytäryhtiön tai osakkuus- tai yhteisyrityksen yksilöitävissä olevan nettovarallisuuden käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana. Ennen vuotta 2009 tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisistä syntynyt liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS:n mukaisena oletushankintamenoa. Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Liikearvosta kirjattuja arvonalentumistappioita ei peruuteta. Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten rahavirtaa tuottaville yksiköille, tai jos kyseessä on osakkuus- tai yhteisyritys, liikearvo sisältyy kyseisen osakkuus- tai yhteisyrityksen hankintamenoon. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumisilla.

Päästöoikeudet

Aineettomiin hyödykkeisiin sisältyvät myös hiilidioksidi (CO₂) -päästöoikeudet. Päästöoikeudet kirjataan hankintahintaisina ja ne esitetään taseessa omana eräänään. Vastikkeetta saadut päästöoikeudet ovat taseen ulkopuolista varallisuutta. Palautettavia päästöoikeuksia koskeva velvoite kirjataan hallussa olevien päästöoikeuksien kirjanpitoarvolla lyhytaikaisiin velkoihin. Jos päästöoikeuksia ei ole riittävästi kattamaan toteutuneita päästöjä, kirjataan puuttuvista päästöoikeuksista lyhytaikainen velka tilinpäätöspäivän markkina-arvolla. Päästöoikeudet ja niihin liittyvät velvoitteet kirjataan pois taseesta, kun ne toimitetaan velvoitteiden kattamiseksi tai myydään. Päästöoikeuksista ei kirjata poistoa. Päästöoikeuksien myynnit sisältyvät liikevaihtoon (Muu myynti) ja päästöoikeushankinnat kirjataan tuloslaskelmaan Materiaalit ja palvelut -ryhmään.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Konsernin käyttöomaisuus arvostetaan taseessa alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä saaduilla avustuksilla, kertyneillä poistoilla sekä mahdollisilla arvonalennuksilla. Alkuperäinen hankintamenu sisältää menot, jotka johtuvat välittömästi kyseisen hyödykkeen hankinnasta. Hankintamenuon sisällytetään myös ehdot täyttävän hyödykkeen rakennusaikaiset vieraan pääoman menot. Näitä ovat rakennusaikaisiin velkoihin liittyvät korkokulut. Lisäksi aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen hankintamenu sisältää arvioidut hyödykkeen purkamisesta, siirtämisestä ja alkupe- räiseen tilaan palauttamisesta aiheutuvat menot.

Maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja. Muu aineellinen käyttöomaisuus poistetaan tasapoistomenetelmällä niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Käytöstä pois- tamisesta aiheutuneet kulut poistetaan sen voimalaitoksen taloudellisen vaikutusajan kuluessa, johon ne liittyvät.

Tasapoistot perustuvat seuraaviin odotettuihin taloudellisiin pitoaikoihin:

Vesivoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	40-80 vuotta
Lauhdevoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	5-25 vuotta
Yhdistettyjen sähkön ja lämmön tuotantolaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	4-35 vuotta
Tuulivoimalaitokset	10-20 vuotta
Kytäkentät ja voimajohdot	10-45 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	10-25 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3-20 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3-40 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusai- ka oikaistaan tarvittaessa kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Mikäli käyttöomaisuushyödyke koostuu useammas- ta osasta, joiden taloudelliset vaikutusajat ovat eri pituiset, kukin osa käsitellään erillisenä hyödykkeenä. Tällöin osan uusimiseen liittyvät menot aktivoidaan ja uusimisen yhtey- dessä mahdollinen jäljellä oleva kirjanpitoarvo kirjataan pois

taseesta. Muussa tapauksessa myöhemmin syntyvät menot sisällytetään aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjan- pitoarvoon vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintamenu on luotettavasti mää- ritettävissä.

Vuosittain toistuvat korjaus- ja huoltomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne ovat toteutuneet. Voimalaitosten modernisointeihin ja ylläpitoon liittyvät investoinnit akti- voidaan.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja tap- piot määritetään vertaamalla myyntituloa kirjanpitoarvoon ja ne merkitään tuloslaskelmaan erään Liiketoiminnan muut tuotot tai Liiketoiminnan muut kulut.

Poistojen kirjaaminen lopetetaan tilanteessa, jossa ai- neellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuus- erät ja lopetetut toiminnot -standardin mukaisesti.

Julkiset avustukset

Julkiset avustukset, esimerkiksi valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avus- tukset, kirjataan aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi silloin, kun on kohtuulli- sen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyt- tää avustuksen saamisen edellytykset. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Sellaiset avustukset, jotka on saatu korvaukseksi syntyneistä menoista, tuloutetaan sillä tilikau- della kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot merkitään kuluiksi. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenuon. Hankin- tamenu määritetään FIFO-menetelmällä. Hankintamenu muodostuu raaka-aineista ja muista välittömistä menoista. Vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvoa ei alenneta sen hankin- tamenua pienemmäksi, koska konsernin energialiiketoiminta toimii omakustannushintaperiaatteella, jolloin vaihto-omai- suuden nettorealisointi-arvo kattaa aina sen hankintamenu.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Rahoitusleasingsopimukset

Käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa konsernille vuokralle ottajana on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimukset merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana käyttöomaisuushyödykkeeksi ja rahoitusleasingvelaksi hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Rahoitusleasingvelat sisältyvät pitkä- ja lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin erääntymisensä mukaan. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että tilikautittain jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti.

Konsernissa myynti- ja takaisinvuokrausjärjestelyn myynti- ja vuokrasopimukset käsitellään IFRS:n mukaan yhtenä kokonaisuutena rahoitusjärjestelyinä. Myynti ei siirrä omistamiselle ominaisia riskejä ja etuja ostajalle, jolloin taseesta poiskirjaamisen kriteerit eivät myyjällä, vuokralle ottajalla täyty. IAS 17 ei sovellu järjestelyyn sisältyvään vuokrasopimukseen, koska järjestely ei siirrä käyttöoikeutta järjestelyn kohteena oleviin omaisuuseriin.

Rahoitusleasingsopimuksissa on kyse vakuudellisesta rahoitusvelasta, johon sovelletaan IFRS:n rahoitusvelkoja koskevia laskentaperiaatteita (IAS 39). Velka arvostetaan jakotettuun hankintamenuon siten, että kaikki rahoitusyhtiölle suoritettavat maksut jaetaan rahoitusmenoon ja pääoman lyhennykseen efektiivisen koron menetelmällä.

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muiden vuokrasopimusten perusteella määrittyvät vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasasuuruusina kuluerinä vuokra-ajan kuluessa.

Muiden vuokrasopimusten perusteella saadut vuokratuotot, konserni vuokralle antajana, kirjataan tuloslaskel-

maan Liiketoiminnan muihin tuottoihin tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet olennaisilta osilta vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasingsopimuksina ja kirjataan taseeseen saamisina. Saaminen kirjataan nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimuksen rahoitustuotto tuloutetaan vuokra-aikana siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa kullakin kaudella samansuuruisen tuottoasteen vuokra-ajan kuluessa.

Muilla kuin rahoitusleasingsopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Niistä tehdään poistot taloudellisen vaikutusaikana, kuten vastaavista omassa käytössä olevista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä. Vuokratuotot merkitään tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Järjestelyt, jotka sisältävät vuokrasopimuksen

Konsernilla on järjestelyjä, joihin sisältyy vuokrasopimuskomponentti. Se, onko kyseessä oleva järjestely IFRIC 4 *Miten määritetään sisältääkö järjestely vuokrasopimuksen* -tulkinnan tarkoittama vuokrasopimus tai sisältääkö se vuokrasopimuksen, määritellään järjestelyn tosiasiallisen sisällön perusteella. Tällöin on arvioitu seuraavia tekijöitä:

- riippuuko järjestelyn toteutuminen tietyn hyödykkeen tai tiettyjen hyödykkeiden käyttämisestä, ja
- tuottaako järjestely oikeuden käyttää hyödykettä.

Kun järjestely sisältää vuokrasopimuksen, vuokrasopimusosuuteen on sovellettu IAS 17:n vaatimuksia. Järjestelyn muihin osatekijöihin sovelletaan niitä koskevien IFRS-standardien säännöksiä.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omai-

suuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla, eli sillä alimmalla yksikkötasolla, joka on pääosin muista yksiköistä riippumaton, ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa ja pitkälle riippumattomia muiden vastaavien yksiköiden rahavirroista.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Käyttöarvolla tarkoitetaan kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttaus korkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä.

Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä taseasuhteisesti. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen. Muusta omaisuuserästä kuin liikearvosta kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan siinä tapauksessa, että on tapahtunut muutos niissä arvioissa, joita on käytetty määrittäessä omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

Rahoitusvarat ja rahoitusvelat

Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä käypään arvoon. Rahoitusvarat kirjataan taseesta pois silloin, kun oikeudet sijoituksen rahavirtoihin lakkaavat

olemasta voimassa tai ne on siirretty ja konserni on siirtänyt olennaisilta osin omistamiseen liittyvät riskit ja edut.

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu alkuperäisen hankinnan yhteydessä rahoitusvarojen käyttötarkoituksen perusteella.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat rahoitusvaroja, jotka on hankittu joko kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi tai rahoitusvaroja, jotka luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tähän ryhmään. Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi. Tähän ryhmään kuuluvat konsernin kaikki johdannaiset, sillä konsernissa ei sovelleta suojauslaskentaa. Johdannaiset sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin paitsi, jos ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua, jolloin ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin. Silloin kun johdannaisen arvo on negatiivinen, ne luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvelkoihin. Erä sisältyy muihin pitkäaikaisiin velkoihin, paitsi jos ne erääntyvät alle 12 kuukauden kuluessa, erä sisältyy silloin lyhytaikaisiin velkoihin. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Tähän ryhmään sisältyvät konsernin myynti- ja lainasaamiset. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen laina- ja muut saamiset arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuun ja ne sisältyvät lyhytaikaisiin ja pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin; viimeksi mainittuihin, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua. Myyntisaamiset kirjataan taseeseen niiden alkuperäiseen nimellisarvoon, mikä vastaa niiden käypää arvoa. Yhtiön myöntämät lainat, joilla on määrätty

eräpäivä, arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen ja ne joilla ei ole eräpäivää arvostetaan hankintamenoon.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on nimenomaisesti määrätty tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu muuhun ryhmään. Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, paitsi jos ne on tarkoitettu pitkä alle 12 kuukauden ajan tilinpäätöspäivästä lähtien, jolloin ne sisällytetään lyhytaikaisiin varoihin. Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan alun perin kirjanpitoon niiden hankintamenoa sisältäen transaktiomenot ja ne arvostetaan myöhemmin käypään arvoon. Noteeraamattomat arvopaperit, joiden käypä arvo ei ole luotettavasti määriteltävissä, merkitään taseeseen hankintameno suuruusena. Myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat käyvän arvon muutokset merkitään omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio. Konsernin myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät sijoituksia noteeraamattomiin osakkeisiin, jotka on arvostettu hankintamenoon. Osakkeiden markkinat ovat epälikvidit, eikä yhtiö ole aikeissa luopua osakkeista.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavarioihin luokitelluilla erillä on enintään 3 kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Konserni arvioi tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että yksittäisen rahoitusvaran tai rahoitusvarojen ryhmän arvo on alentunut. Jos on objektiivista näyttöä siitä, että erän arvo on alentunut, tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Jos myytävissä olevaksi rahoitusvaraksi luokitellun rahoitusvaran tai varojen ryhmän arvonalentumisesta on näyttöä, arvonorotusrahastoon kertynyt tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Mikäli myöhemmin arvonalennustappion määrä pienenee, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen oman pääoman

ehtoisten sijoitusten arvonalentumistappiota ei peruuteta tuloksen kautta. Konserni kirjaa myyntisaamisesta arvonalentumistappion, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat kirjataan alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoa käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin ja ne voivat olla kontrollisia ja korottomia.

Lainalmiitteistä maksettavat palkkiot kirjataan lainaan liittyvinä transaktiomenoina siltä osin kuin limiitin käyttäminen on todennäköistä. Tällöin palkkio merkitään taseeseen, kunnes laina nostetaan. Lainan noston yhteydessä lainasitoumuksiin liittyvä järjestelypalkkio merkitään osaksi transaktiokuluja. Siltä osin kuin ei ole todennäköistä, että lainasitoumusta tullaan nostamaan, järjestelypalkkio kirjataan ennakkomaksuksi ja jaksotetaan kuluksi lainasitoumuksen ajanjaksolle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin kirjataan johdannaissopimuksiin perustuvat velat. Nämä käsitellään käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen tapaan ja ne sisältyvät lyhytaikaisiin velkoihin, jos ne tullaan suorittamaan alle 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä. Muulloin ne sisältyvät pitkäaikaisiin velkoihin.

Johdannaiset

Johdannaissopimukset merkitään taseeseen käypään arvoon sinä päivänä, kun konsernista tulee johdannaissopimuksen osapuoli ja arvostetaan aina jatkossa tilinpäätöshetken käypään arvoon. Tästä syntyvän voiton tai tappion kirjaaminen riippuu siitä, sovelletaanko johdannaiseen IAS 39 mukaista suojauslaskentaa vai ei.

Konsernin yhteisyritys Teollisuuden Voima Oyj (TVO) käyttää johdannaissopimuksia suojautuakseen polttoainehankintojen valuuttariskiltä ja lainojen valuutta- ja korkoriskiltä. IAS 39:n mukaisen suojauslaskennan piiriin kuuluu TVO:n uraanin hankintasopimusten valuuttakurssiriskiltä suojautumiseen käytetyt instrumentit (valuuttatermiinit, valuutanvaihtosopimukset) ja osa TVO:n lainasopimusten korkorahavirtojen heilahtelulta suojautumiseen tehdyistä

koronvaihtosopimuksista. TVO dokumentoi sekä suojausta aloitettaessa että sen jälkeen arvionsa siitä, ovatko suojausliiketoimissa käytettävät johdannaissopimukset tehokkaita kumoamaan suojattavien kohteiden rahavirtojen muutokset. Rahavirran suojausiksi määritettyjen, ehdot täyttävien johdannaisten käyvän arvon muutosten tehokas osuus kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman arvonmuutosrahastossa. Tehottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan välittömästi rahoitustuottoihin tai -kuluihin, siltä osin kun niitä ei aktivoida osaksi keskeneräisen laitosinvestoinnin rakentamisen hankintamenoa. Omaan pääomaan kertyneet käypien arvojen muutokset siirretään tulosvaikutteisiksi sillä kaudella, jolloin suojauskohde vaikuttaa voittoon tai tappioon. Kun suojausinstrumentti erääntyy tai myydään tai kun suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä, omaan pääomaan sillä hetkellä sisältyvät kertyneet voitot tai tappiot jäävät omaan pääomaan, ja ne kirjataan tuloslaskelmaan vasta, kun ennakoitu liiketoimi merkitään tuloslaskelmaan. Jos ennakoitua liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omassa pääomassa esitetty kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelman rahoituseriin. Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien korko-optioiden ja eräiden koronvaihtosopimusten sekä valuuttatermiinien käyvän arvon muutokset esitetään rahoitustuotoissa ja -kuluissa, siltä osin kun niitä ei aktivoida keskeneräisen voimalaitosinvestoinnin rakentamisesta aiheutuvaan hankintamenoon.

Muilla konserniyhtiöllä on johdannaisia, jotka eivät täytä IAS 39 mukaisia suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä. Tällaisia ovat eräät koronvaihtosopimukset, joiden avulla vaihtuvakorkoisia lainoja on muutettu kiinteäkorkoisiksi sekä polttoainehankintojen valuuttariskiä suojaavat termiinisopimukset. Johdannaiset kirjataan käypään arvoon taseen varoihin tai velkoihin. Näistä valuutta- ja korkojohdannaisista syntyvät käyvän arvon muutokset esitetään tulosvaikutteisesti rahoitustuotoissa ja -kuluissa. Johdannaiset esitetään taseessa eräpäivänsä mukaan joko pitkä- tai lyhytaikaisina varoina tai velkoina.

Työsuhde-etuudet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuusperheiksi tai maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Konsernilla ei ole etuusperheisiä

eläkejärjestelyjä. Konsernin henkilökunnan eläketurva on hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkevakuutusyhtiöissä oleva TyEL-eläkevakuutus on käsitelty maksupohjaisena järjestelyinä kuten myös eräät vapaaehtoiset eläkevakuutukset. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle eikä konsernilla ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset merkitään tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota veloitus koskee.

Varaukset ja ehdolliset velat

Konserni kirjaa varaukset ympäristön alkuperäiseen tilaan palauttamisesta, hyödykkeen käytöstä poistamisesta ja lakiin perustuvista vaateista silloin, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti.

Varaukset arvostetaan velvoitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Nykyarvon laskennassa käytetty diskonttaustekijä valitaan siten, että se kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta tarkasteluhetkellä ja velvoitteeseen liittyvistä riskeistä. Ajan kulumisesta johtuva varauksen lisäys kirjataan korkokuluksi. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa. Konsernin jatkuvaan liiketoimintaan liittyvistä menoista ei kirjata varausta etukäteen.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

Ympäristövaraukset

Ympäristökustannusten varaukset kirjataan perustuen nykyisiin tulkintoihin ympäristönsuojelulajeista ja -säännök-

sistä, kun on todennäköistä, että on syntynyt velvoite, jonka määrä on luotettavasti arvioitavissa. Ne ympäristökustannukset, jotka ovat syntyneet korjattaessa olosuhteita, jotka johtuvat aikaisempien tilikausien toiminnoista ja jotka eivät enää kerrytä tuloja nykyhetkellä tai tulevaisuudessa kirjataan vuosikuluiksi.

Tuhkan käsittely

Konsernin yhtiöillä voi olla välivarastoituna prosessissa syntynyttä jäteveronalaista tuhkaa, jolle on olemassa hyötykäyttökohde, hyötykäyttökohdetta etsitään tai hyötykäyttökohdetta ei ole, jolloin veronalainen jäte toimitetaan kaatopaikalle. Tilinpäätökseen on tällöin jaksotettu kulu, joka vastaa parasta arviota siitä, kuinka paljon tilinpäätöshetkellä välivarastossa olevan tuhkan käsittely tulee konsernin yhtiöille maksamaan.

Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvät velvoitteet

Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvä velvoite kirjataan silloin, kun konsernilla on sopimukseen perustuva velvoite tai kun on olemassa oikeudellinen velvoite ja tämän velvoitteen määrä sekä sen rajattu taloudellinen vaikutusaika voidaan arvioida luotettavasti. Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvä velvoite kirjataan osana kyseisen hyödykkeen hankintamenoa, kun laitos otetaan käyttöön tai kun ympäristön vahingoittuminen on tapahtunut. Menot kirjataan poistoina hyödykkeen jäljellä olevan taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Ydinjätehuoltovastuuseen liittyvät varat ja varaus

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistettävän yhteisyrittä Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) tulososuuteen vaikuttaa olennaisesti ydinjätehuoltovastuun käsittely. TVO:n omistaa Olkiluodon ydinvoimalaitokset. TVO:n ydinenergialain mukainen ydinjätehuoltovastuu katetaan maksamalla Valtion ydinjätehuoltorahastoon ydinjätehuutomaksu. Vastuu kattaa kaikki tulevat olemassa olevan ydinjätteen käsittelystä aiheutuvat kulut mukaan luettuna ydinvoimalaitosten käytöstä poiston ja käytetyn polttoaineen loppusijoituskustannukset.

Konsernitilinpäätöksessään TVO:n rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta esitetään pitkäaikaisissa va-

roissa noudattaen IFRIC 5 -tulkintaa. Ydinjätehuoltovastuu esitetään varauksena pitkäaikaisissa veloissa. Ydinjätehuollon varauksen käypä arvo lasketaan diskonttaamalla kassavirrat, jotka perustuvat suunnitelmiin arvioituista tulevista toimenpiteistä ja niiden kustannuksista huomioiden jo tehdyt toimenpiteet.

Ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamiseen liittyvän varauksen alkuperäinen nykyarvo (ydinvoimalaitoksen käyttöönottohetkellä) on kirjattu investointina taseeseen ja sitä oikaistaan myöhemmin suunnitelmaan tulevilla muutoksilla. Käytöstä poistamiseen liittyvästä investoinnista tehdään poistot ydinvoimalaitoksen ennakoitun käyttöajan kuluessa.

Käytettyyn ydinpolttoaineeseen liittyvä varaus kattaa tulevat ydinjätteen loppusijoituskustannukset kunkin tilikauden loppuun saakka. Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittamiseen liittyvät kustannukset kirjataan kuluksi laitoksen käyttöaikana polttoaineen käytön perusteella. Suunnitelmiin tulevien muutosten vaikutus kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan perustuen käytetyn polttoaineen määrään kunkin tilikauden loppuun mennessä.

Rahan aika-arvo otetaan huomioon kirjaamalla ydinjätehuoltovarauksen diskonttaukseen liittyvä korkokulu tuloslaskelmaan.

Oma pääoma

PVO:lla on 19 osakesarjaa. Kukin osakesarja oikeuttaa tietyn tytäryhtiön, osakkuus- tai yhteisyrittäksen tuottamaan energiaan. Osakas on oikeutettu energiaan osakeomistuksen suhteellisen osuuden mukaan yksittäisen osakesarjan osakkeista.

Osakkeista yhtiön perustamisen yhteydessä ja osakepääoman korotuksina saadut suoritukset on kirjattu osakepääomaan, ylikurssirahastoon ja 1.9.2006 jälkeen myös sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.

Osakekohtainen tulos

Konserni ei esitä osakekohtaista tulosta, koska emoyritys toimii omakustannushintaperiaatteella. PVO:n osakkeet eivät myöskään ole julkisen kaupankäynnin kohteena.

Segmentti-informaatio

IFRS 8 *Toimintasegmentit* - standardin noudattaminen on pakollinen ainoastaan julkisesti noteeratuille yhtiöille sekä yhtiölle, jotka aikovat laskea liikkeeseen oman tai vieraan pääoman ehtoisia arvopapereita. Konsernista ei esitetä seg-

mentti-informaatiota. Pohjolan Voima Oy:n osake ei ole julkisen kaupankäynnin kohteena eikä yhtiö ole laskenut liikkeelle oman tai vieraan pääoman ehtoisia arvopapereita.

Uusien ja uudistettujen IFRS-standardien, tulkintojen sekä standardien muutosten käyttöönotto

Konsernitilinpäätös on laadittu noudattaen samoja laadintaperiaatteita kuin vuonna 2010. Seuraavilla vuonna 2011 voimaan tulleilla muutoksilla ei ole vaikutusta konsernitilinpäätökseen:

- IAS 24 (uudistettu) Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä
- IAS 32 (muutos) Liikkeeseen laskettujen oikeuksien luokittelu
- IFRIC 19 Rahoitusvelkojen kuolettaminen oman pääoman ehtoisilla instrumenteilla
- IFRIC 14 (muutos) Etukäteen suoritettut vähimmäisrahaostintivaatimukseen perustuvat maksut

IASB julkaisi heinäkuussa 2010 parannuksia 7 standardiin tai tulkintaan osana vuosittaisia parannuksia standardeihin, jotka konserni on ottanut käyttöön vuonna 2011. Parannuksilla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

- IFRS 3 (muutos) Liiketoimintojen yhdistäminen
- IFRS 7 (muutos) Rahoitusinstrumentit: Tilinpäätöksessä esitettävä tiedot
- IAS 1 (muutos) Tilinpäätöksen esittäminen - oman pääoman muutoslaskelma
- IAS 27 (muutos) Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös
- IAS 34 (muutos) Osavuosikatsaukset
- IFRIC 13 (muutos) Kanta-asiakasohjelmat

Konserni ottaa käyttöön seuraavat vuonna 2011 julkaistut standardit, tulkinnat ja muutokset olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin vuoden 2012 tilinpäätöksessään. Näillä muutoksilla ei arvioida olevan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen:

- IFRS 7 (muutos) Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot - Taseesta pois kirjaaminen
- IAS 12 * (muutos) Tuloverot - Laskennalliset verot

Konserni ottaa käyttöön vuonna 2013 tai myöhemmin seuraavat standardit, tulkinnat ja muutokset olemassa oleviin standardeihin. Konsernin johto tulee selvittämään muutosten vaikutukset konsernitilinpäätökseen.

- IFRS 10 * Konsernitilinpäätös
- IFRS 11 * Yhteisjärjestelyt
- IFRS 12 * Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuudesta muissa yhteisöissä
- IFRS 13 * Käyvän arvon määrittäminen
- IAS 27 * (uudistettu 2011) Erillistilinpäätös
- IAS 28 * (uudistettu 2011) Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä
- IAS 1 * (muutos) Tilinpäätöksen esittäminen
- IAS 19 * (muutos) Työsuhde-etuudet
- IFRS 9 * Rahoitusinstrumentit
- IFRIC 20 * Pintamaan poistamisesta aiheutuvat menot avolouhoksen tuotantovaiheessa
- IAS 32 * (muutos) Rahoitusvaroihin kuuluvan erän ja rahoitusvelan vähentäminen toisistaan
- IFRS 7 * (muutos) Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot - Rahoitusvaroihin kuuluvan erän ja rahoitusvelan vähentäminen toisistaan

** Kyseistä standardia, tulkintaa tai muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.*

2. Johdon harkintaa edellyttävät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

Konsernin johto tekee harkintaan perustuvia ratkaisuja, jotka koskevat tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valintaa ja niiden soveltamista. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassa olevassa IFRS-normistossa on vaihtoehtoisia kirjaamis-, arvostamis- tai esittämistapoja.

Konsernitilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot ja oletukset pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Ennusteita ja harkintoja arvioidaan jatkuvasti ja ne perustuvat historiallisiin kokemuksiin sekä tulevaisuutta koskeviin tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidettyihin olettamuksiin. Konsernissa seurataan arvioiden ja olettamusten toteutumista sekä näiden taustalla olevien tekijöiden muutoksia säännöllisesti yhdessä liiketoimintayksiköiden kanssa käyttämällä useita sekä sisäisiä että ulkoisia tietolähteitä. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Arvon alentumistestaus

Konsernissa testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta liikearvo ja ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Muun pitkäaikaisen omaisuuden arvonalentumistestauksia tehdään silloin, kun on viitteitä siitä, että omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut. Arviona testauksissa käytetään tulevia diskontattuja rahavirtoja, jotka voidaan saada omaisuuserän käytöllä ja sen mahdollisella myymisellä.

Pohjolan Voima on ns. Mankala-yhtiö, joka toimii omakustannushintaperiaatetta noudattaen. Yhtiöasiakirjojen mukaan osakkaat ovat velvollisia maksamaan saamansa sähkön hinnassa konsernin kaikki kulut mukaan lukien käyttöomaisuuden poistot. Arvioitaessa mahdollisia omaisuuserien arvon alentumisia ja tästä seuraavia arvonalentumistappioiden kirjaustarpeita kerrytettävissä olevien rahamäärien kautta, vastaavat kerrytettävissä olevat rahamäärät aina eräitä poikkeustapauksia lukuun ottamatta omaisuuserän kirjanpitoarvoa eikä tarvetta arvonalentumisten kirjaamiseen näin ollen pääsääntöisesti synny.

Ympäristövaraukset

Yhtiön toimintaa säätelevät lukuisat ympäristöön liittyvät lait ja määräykset. Konserni toimii kaikkien voimassa olevien ympäristöön liittyvien säädösten mukaisesti. Yhtiö on arvioinut toiminnalleen tavanomaiset ympäristösuojeluun liittyvät kustannukset säädösten edellyttämien velvollisuuksien kattamiseksi.

Oikeudelliset vastuut

Johdon arviointia edellytetään mahdollisten oikeudenkäynteihin liittyvien varausten arvostamisessa ja kirjaamisessa. Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti.

3. Rahoitusriskien hallinta

Pohjolan Voiman rahoitus ja rahoitusriskien hallinta hoideetaan keskitetysti yhtiön rahoitusyksikössä yhtiön hallituksen hyväksymän rahoituspolitiikan mukaisesti. Pohjolan Voiman liiketoiminnan rahoitusriskit liittyvät likviditeetti-, markkina- ja luottoriskeihin. Näihin ei ole luettu yhtiön ja omistajien välisiä saamia ja vastuita, koska yhtiö toimii Mankala-periaatteella.

Rahoituksen tehtävänä on varmistaa rahoituksen osalta konsernin toimintoja koskevien päätösten häiriötön toteutus ja tukea valinnoillaan sähkön hinnan edullisuutta.

Yhtiön rahoituspolitiikan mukaisesti, johdannaissopimuksia solmitaan vain suojaustarkoituksessa. Pohjolan Voimassa ei sovelleta IFRS:n tarkoittamaa suojauslaskentaa.

Maksuvalmius- ja jälleerahoitusriski

Maksuvalmius- ja jälleerahoitusriskillä tarkoitetaan sitä vaikutusta yhtiön tulokseen ja kassavirtaan, mikä syntyy jos yhtiö ei kykene varmistamaan riittävää rahoitusta toiminnalleen. Riittävien likvidien varojen sekä sitovien luottolimitien lisäksi Pohjolan Voima pyrkii alentamaan jälleerahoitusriskiä hajauttamalla lainojensa erääntymisajankohtia sekä rahoituslähteitä mahdollisimman hyvin.

Pohjolan Voiman rahoituspolitiikan mukaisesti, pitkäaikaisen luottojen maturiteetit ja jälleerahoitus sovitaan sellaisiksi, että lähinnä olevan 12 kuukauden aikana ei eräänny yli 25 % koko luottokannasta. Sääntö ei koske valtion ydinjätehuoltorahaston (VYR) myöntämiä lainoja.

Pohjolan Voima laskuttaa yhtiöjärjestyksensä mukaisesti osakkailtaan kuukausittain kiinteät ja muuttuvat kulut, mikä pienentää maksuvalmiusriskiä merkittävästi.

Lyhytaikaiseen rahoitukseen Pohjolan Voima käyttää pääsääntöisesti kotimaista yritystodistusohjelmaa.

Vapaa likviditeetti sijoitetaan turvaavasti ja tuottavasti instrumentteihin, joiden duraatio on korkeintaan 12 kuukautta. Sijoitukset pyritään hajauttamaan eri kohteisiin ja sijoituskohteet valitaan siten, että jälkimarkkinoiden likviditeetti on turvattu myös epäedullisissa olosuhteissa, jotta pääosa sijoituksista voidaan tarvittaessa realisoida pienin kustannuksin.

Pohjolan Voimalla on maksuvalmiutta turvaava 300 miljoonan euron suuruinen valmiusluotto, joka on allekirjoitettu 14. joulukuuta 2011 ja se erääntyy 14. joulukuuta 2016. Valmiusluotto oli 31.12.2011 kokonaan nostamatta (31.12.2010 voimassaoleva 400 M€:n valmiusluotto oli kokonaan nostamatta).

Seuraava taulukko kuvaa sopimuksiin perustuvaa maturiteettianalyysia. Esitetyt luvut ovat kassavirtaperusteisia ja korkovirrat perustuvat tilinpäätöshetkellä voimassaoleviin sopimuskorkoihin. Tase-erien ja erääntyvien velkojen väliset erot johtuvat tase-eriin sisältyvistä efektiivisen koron mukaisesti jaksotetuista järjestelypalkkioista. Esitettyihin kassavirtoihin järjestelypalkkiot eivät sisälly, koska palkkiot on maksettu jo sopimusten allekirjoitusvaiheessa.

Rahoitusvelkojen diskonttaamattomat kassavirrat

2011

1 000 euroa	2012	2013	2014	2015	2016-	Yhteensä	Tasearvo
Rahalaitoslainat *	-66 273	-16 873	-16 873	-117 767	-213 769	-431 554	-431 289
Rahoituskulut **	-10 456	-9 392	-9 002	-7 954	-14 897	-51 700	
Laina Valtion ydinjätehuoltorahastolta (TVO) ***					-478 872	-478 872	-478 872
Rahoituskulut	-11 075					-11 075	
Rahoitusleasingvelat	-21 102	-21 611	-22 119	-111 318	-244 772	-420 923	-420 851
Rahoituskulut	-7 358	-6 839	-6 475	-5 379	-12 397	-38 448	
Yritystodistukset	0					0	0
Rahoituskulut	0					0	
Eläkelainat	-2 712	-2 712	-2 712	-2 712	-8 135	-18 982	-18 982
Rahoituskulut	-522	-444	-367	-290	-406	-2 030	
Korkojohdannaiset	-1 588	-1 342	-787	-112	-85	-3 914	-3 106
Valuuttajohdannaiset (netto)	305					305	300
Yhteensä	-120 780	-59 213	-58 334	-245 532	-973 333	-1 457 193	

* Lyhennykset vuonna 2012 sisältyvät taseen lyhytaikaisiin velkoihin.

** Korkokulujen lisäksi, rahoituskulut sisältävät sitoutumispalkkiot.

*** Valtion ydinjätehuoltorahaston (VYR) lainalla ei ole varsinaista eräpäivää, joten se esitetään yli 5 vuoden lainana. Lainan vastapuolena VYR:n suuntaan on Teollisuuden Voima Oyj, joka on lainannut vastaavan summan edelleen Pohjolan Voimalle.

Rahoitusvelkojen diskonttaamattomat kassavirrat

2010

1 000 euroa	2011	2012	2013	2014	2015-	Yhteensä	Tasearvo
Rahalaitoslainat *	-21 608	-80 808	-41 608	-35 608	-348 012	-527 644	-527 323
Rahoituskulut **	-9 782	-9 144	-7 945	-7 185	-17 602	-51 657	
Laina Valtion ydinjätehuoltorahastolta ***					-456 039	-456 039	-456 039
Rahoituskulut	-6 027					-6 027	
Vakuudelliset rahoitusvelat	-48 833	-21 958	-22 463	-22 967	-350 781	-467 001	-466 919
Rahoituskulut	-4 862	-4 312	-3 963	-3 744	-8 975	-25 856	
Yritystodistukset	-39 942					-39 942	-39 942
Rahoituskulut	-58					-58	
Eläkelainat	-2 712	-2 712	-2 712	-2 712	-10 847	-21 694	-21 694
Rahoituskulut	-602	-519	-444	-367	-696	-2 629	
Korkojohdannaiset	-3 239	-2 221	-1 715	-1 066		-8 241	-3 460
Valuuttajohdannaiset (netto)	379					379	379
Yhteensä	-137 285	-121 674	-80 850	-73 648	-1 192 953	-1 606 409	

* Lyhennykset vuonna 2011 sisältyvät taseen lyhytaikaisiin velkoihin.

** Korkokulujen lisäksi, rahoituskulut sisältävät sitoutumispalkkiot.

*** Valtion ydinjätehuoltorahaston (VYR) lainalla ei ole varsinaista eräpäivää, joten se esitetään 5 vuoden lainana. Lainan vastapuolena VYR:n suuntaan on Teollisuuden Voima Oyj, joka on lainannut vastaavan summan edelleen Pohjolan Voimalle.

Markkinariskit

Korkoriski

Korkotason muutosten vaikutukset korollisiin saataviin ja velkoihin aiheuttavat korkoriskin. Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden lainasalkkujen korkoriskiä hallitaan muuttamalla korkojaksoja ja duraatioita. Pohjolan Voiman korkoriskin hallinnan tavoitteena on mahdollisimman alhainen korkokustannus sekä korkokulujen vaihtelun vähentäminen. Konsernin rahoituspolitiikan mukaan Pohjolan Voiman duraatiota seurataan osakesarjakohtaisesti. Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden lainasalkkujen duraatiot asetetaan sellaiselle tasolle, että sähkönhinnan herkkyys korkomuutoksille on osakesarjakohtainen riskinkantokyky huomioon ottaen hyväksyttävällä tasolla.

Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden lainasalkkujen korkosidonaisuusaikoja voidaan muuttaa kiinteäkorkoisilla lainoilla, koronvaihtosopimuksilla, korkotermiineillä sekä korkokat- to- ja lattiasopimuksilla. Tytäryhtiöiden korkosuojaukset toteutetaan siten, että vastapuolena on emoyhtiö, joka kat- taa suojauksen toteuttamalla vastaavan sopimuksen edelleen pankin kanssa.

Valuuttariski

Pohjolan Voima altistuu valuuttakurssiriskille lähinnä polttoainehankinnoissa. Sekä lyhyt- että pitkäaikaiset lainat nostetaan pääsääntöisesti euromääräisinä. Muiden kuin euromääräisten lainojen pääomat suojataan viimeistään lainojen nostohetkellä.

Hiilenhankinta tapahtuu miltei kokonaan dollareilla. Koska kauppasopimukset tehdään jopa 10 kuukautta ennen hiilierien toimitusta ja maksua, euro/dollari-valuuttakurssi- muutokset vaikuttavat hiilen eurohintaan ja siten myös tuotettavan sähkön hintaan. Euron heikkeneminen merkitsee valuuttakurssitappiota ja euron vahvistuminen vastaavasti kurssivoittoa.

Valuuttariskin osalta suojaudutaan avoimen toimitus- position arvomuutoksilta. Suojauksia tehdään vain tilattu- jen tai johdannaisilla varmistettujen hiilierien osalta. Siten suojaus tehdään aikaisintaan johdannaissopimus- tai tilaus- päivänä ja se ulotetaan oletettuun hiilierän maksupäivään saakka. Johtuen sopimusten määrämuutoksista mm. lämpö- arvokorjausten osalta valuuttariskin suojautuminen toteute- taan enintään 95% osuudelle kunkin hiilierän dollarimää-

rästä ylisuojauksen välttämiseksi. Suojaukset puretaan sitä mukaa, kun hiilierät tulevat maksuun. Suojauksen kustan- nukset kohdistuvat ao. hiilierän hankintahintaan ja tulevat siten tuotantoyksiköiden hiilen kustannuksiksi. Mikäli suo- jattujen hiilierien toimitusehtoja joudutaan muuttamaan esi- merkiksi toimitusajan suhteen, korjataan vastaavaa suojausta.

Valuuttariskin suojausinstrumentteina voidaan käyttää valuutanvaihtosopimuksia, valuuttatermiinejä ja -optioita.

Herkkyys markkinariskeille

Rahoitusinstrumenteista aiheutuva IFRS 7 -standardin tar- koittama herkkyys markkinariskeille:

1 000 euroa	2011 Tuloslaskelma	2010 Tuloslaskelma
+ 10 % muutos EUR/USD valuuttakurssissa	-1 064	-1 395
- 10 % muutos EUR/USD valuuttakurssissa	1 301	1 705
1 %-yksikön nousu markkinakoroissa	-5 258	-3 633
1 %-yksikön lasku markkinakoroissa	5 039	3 367

Oletukset:

- Euron ja dollarin valuuttakurssimuutoksen oletetaan olevan +/- 10 %.
- Dollarimääräinen positio sisältää valuuttajohdannaiset.
- Korkotason muutokseksi oletetaan yksi prosenttiyksikkö.
- Korkopositio sisältää vaihtuvakorkoiset lainat, rahoitusleasingvelat sekä korkojohdannaiset.

Polttoaineen hintariski

Konsernin sähköntuotanto vaatii maailmanlaajuisilta mark- kinoilta ostettavien polttoaineiden käyttöä. Pohjolan Voi- man tytär- ja osakkuusyhtiöiden tärkein maailmanlaajuisilta markkinoilta ostettava polttoaine on hiili.

Pohjolan Voima hallinnoi keskitetysti tuotantoyhti- öidensä hiilenhankintaan liittyviä riskejä hallituksen hyväk- symän hiilenhankintapolitiikan mukaisesti.

Hiilenhankinnan riskejä ovat määrä-, hinta-, rahti- ja va- luuttariski. Rahtiriski voi olla toteutuessaan osa sekä määrä- että hintariskiä. Valuuttariski sisältyy sekä hiilen että rahdin hintoihin.

Saatavuusriski on hiilenhankinnassa huomattavan suu- ri. Hiilen riittävyys tuotantoon voidaan turvata luotettavasti ainoastaan hankkimalla ennakoon riittävän suuri varasto.

Laivauskauden rajoitteista johtuen hankinnat voidaan aloittaa jo edellisen vuoden aikana ja laivaukset pyritään ajoittamaan avovesikaudelle.

Hintariskiltä voidaan suojautua varastojen, pitkäaikaisen toimitussopimusten ja johdannaisten avulla. Hintariskiltä on mahdollista suojautua ostamalla vuositarpeen ylittävä määrä hiiltä varastoon käytettävissä olevan varastotilan rajoissa. Pitkäaikaisia toimitussopimuksia käytetään hiilen riittävyyden lisäksi myös hintariskiltä suojautumiseen.

Pohjolan Voima ei ole esitettävien vuosien 2011 ja 2010 aikana käyttänyt hiilen hintariskiltä suojautumiseen rahoitusinstrumentteja.

Luottoriski

Luottoriski syntyy siitä mahdollisuudesta, että vastapuoli jättää sopimuksen mukaiset maksuvelvoitteensa täyttämättä. Kaupalliset myyntisaatavat ja sijoituksiin sekä johdannaiskauppoihin perustuvat saatavat rahoituslaitoksilta altistavat yhtiön luottoriskille. Vastapuolipankkeja valittaessa hyväksytään vain vastapuolet, joilla on korkea luottokelpoisuus. Johdannaisoppimuksia solmitaan vain johtavien pankkien ja luottolaitosten kanssa. Maksukäyttätymisen ja luottokelpoisuuden osalta seurataan kaikkia vastapuolia. Tilikauden aikana Pohjolan Voima ei ole kirjannut luottotappioita. Pohjolan Voima myy sähkö- ja lämpöenergiaa vain osakkailleen. Pohjolan Voima toimii yhtiöjärjestelyksensä mukaisesti

omakustannuseriaatteella (Mankala-periaate), joka pienentää myyntisaamisiin liittyvää luottoriskiä merkittävästi. Konsernissa ei ole oleellisia erääntyneitä myyntisaamisia.

Pääomarakenteen hallinta

Pääomana hallinnoidaan emoyhtiön omistajille kuuluvaa omaa pääomaa, joka koostuu osakepääomasta, ylikurssirahastosta, sijoitetun vapaan pääoman rahastosta, arvonmuutosrahastosta ja kertyneistä voittovaroista. Lisäksi omaan pääomaan lasketaan määräysvallattomien omistajien osuus. Konsernilla ei ole osakaslainoja eikä konserniin sovelleta ulkopuolisia pääomavaatimuksia.

Riittäväällä oman pääomanehtoisen rahoituksen määrällä mahdollistetaan monipuoliset rahoituslähteet useista eri lähteistä.

Konsernin omavaraisuusaste vaihtelee maltillisesti investointisyklien mukaisesti. Oman pääoman osuudesta vastaavat kuhunkin investointiin liittyvän osakesarjan omistajat omistuksensa mukaisessa suhteessa.

Alla on esitetty Pohjolan Voiman seuraama omavaraisuusaste:

	2011	2010
Omavaraisuusaste (%) (IFRS, konserni) *	41	35

$$* \text{ Omavaraisuusaste } \% = 100 \times \frac{\text{oma pääoma}}{\text{taseen loppusumma}}$$

4. Myytyt pitkäaikaiset omaisuuserät ja hankitut liiketoiminnot

Myydyt pitkäaikaiset omaisuuserät

Huhtikuussa 2011 Pohjolan Voima Oy myi omistamansa kantaverkkoliiketoimintaa harjoittavan Fingrid Oyj:n osakkeet Suomen Valtiolle ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle. Osakkeiden kauppahinta oli 325 miljoonaa euroa. Pohjolan Voima kirjasi osakemyynnistä 204,6 miljoonan euron myyntivoiton konsernissa. Muissa laajan tuloslaskelman erissä on esitetty arvonmuutosrahaston muutos -4,9 miljoonaa euroa.

Marraskuussa 2011 Pohjolan Voima Oy myi omistamansa tuulivoimaan keskittyneen tytäryhtiönsä PVO-Innopower Oy:n koko osakekannan Pohjolan Voiman osakkeiden suoraan omistukseen. Osakkeiden kauppahinta oli 9,6 miljoonaa euroa. Pohjolan Voima kirjasi osakemyynnistä 1,2 miljoonan euron myyntivoiton konsernissa. Myyntitulo sisältyy kokonaisuudessaan tuloslaskelmassa Liitetoiminnan muut tuotot -riville.

Fingrid Oyj:n eikä PVO-Innopower Oy:n osakekannan myyntiä ole luokiteltu lopetetuksi toiminnoksi.

Lokakuussa 2010 Pohjolan Voima Oy myi Vieskan Voima Oy:n koko osakekannan Oy Perhonjoki Ab:lle.

Nokian Lämpövoima Oy ja Fortum Power and Heat sopivat joulukuussa 2009, että Fortum ostaa Nokian Lämpövoiman Nokian voimalaitoksen ja siihen liittyvän liiketoiminnan. Kauppa pantiin täytäntöön 25.1.2010.

Vieskan Voima Oy:n eikä Nokian Lämpövoima Oy:n Nokian laitoksen myyntiä ole luokiteltu lopetetuksi toiminnoksi.

Hankitut liiketoiminnot

Vuonna 2011 ei ollut yrityshankintoja.

Pohjolan Voima Oy on 25.1.2010 hankkinut 4,4 miljoonalla eurolla 19,9 % lisäosuuden Nokian Lämpövoima Oy:n osakekannasta. Yhtiö omistaa hankinnan jälkeen Nokian Lämpövoima Oy:n koko osakekannan. Hankittujen osakkeiden kirjanpidollinen nettovarallisuuden arvo oli hankintahetkellä 4,0 miljoonaa euroa. Määräysvallattomien omistajien osuus pieneni hankinnan johdosta 4,0 miljoonaa euroa ja voittovarot 0,4 miljoonaa euroa.

5. Rahavirtalaskelman liitetiedot

Oikaisut tilikauden voittoon/tappioon (1 000 euroa)	2011	2010
Poistot	54 689	53 826
Arvonalentumiset	0	2 809
Johdannaisten käyvän arvon muutokset	-778	2 125
Verot	164	578
Pitkäaikaisten varojen myyntivoitot ja -tappiot	-209 227	-609
Rahoituskulut, netto	21 915	19 913
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-813	-28 440
Yhteensä	-134 050	50 202

Käyttöpääoman muutos	2011	2010
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	13 757	-13 218
Vaihto-omaisuuden muutos	-34 614	24 038
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	-19 788	11 394
Varausten muutos	991	-406
Yhteensä	-39 654	21 808

6. Liikevaihto

1 000 euroa	2011	2010
Tuotetun sähkön myynti	427 513	491 618
Tuotetun lämmön myynti	201 974	177 692
Ostetun sähkön myynti	474 664	346 808
Muu myynti	26 265	25 163
Yhteensä	1 130 416	1 041 282

Sähkön toimitus osakkaille (GWh)

Tuotettu sähkö	15 000	17 600
Tuotettu lämpö	7 500	7 500
Ostettu sähkö	9 400	5 900

PVO:n sähkönhankintamäärä määräytyy osakkaiden sähkön tarpeen perusteella. Vuonna 2011 Pohjolan Voiman sähkön kokonaishankinta oli 24,4 (23,5) TWh. Konsernin sähkön tuotannon osuus tästä oli 15,0 (17,6) TWh, josta emoyhtiön toimitukset osakkailleen olivat 14,5 (17,1) TWh. Tytäryhtiöiden toimitukset muille omistajilleen olivat 0,5 (0,5) TWh. Ostot pohjoismaisilta sähkömarkkinoilta olivat 9,4 (5,9) TWh. Lämmön toimitukset olivat 7,5 (7,5) TWh.

Muu myynti muodostuu pääosin käyttö- ja kunnossapitopalveluiden myynnistä, päästöoikeuksien myynnistä sekä verkko- ja hallintopalvelujen myynnistä.

7. Liiketoiminnan muut tuotot

1 000 euroa	2011	2010
Vuokratuotot	2 073	1 990
Käyttöomaisuuden sekä tytä- ja yhteisyritysosakkeiden myyntivoitot	206 671	829
Valtakunnallinen reservikapasiteettikorvaus	5 202	12 876
Avustukset	3	33
Sähkön tuotannon tuki	2 156	2 986
Muut tuotot	5 829	5 829
Yhteensä	221 934	24 543

Kristiinankaupungissa sijaitsevan PVO-Lämpövoima Oy:n ja Vaasan Vaskiluodossa sijaitsevan PVO-Huippuvoima Oy:n öljylauhdelaistosten reservikapasiteettikäytön sopimus on uusittu Fingrid Oyj:n kanssa 1.10.2011 alkavalle uudelle varatehoreservikaudelle. Mussalo Voima Oy:n ja Fingrid Oyj:n välinen sopimus Mussalon maakaasulauhdelaistoksen reservikapasiteettikäytöstä päättyi 28.2.2011.

8. Materiaalit ja palvelut

1 000 euroa	2011	2010
Polttoaineet	231 071	198 978
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-34 295	24 542
Aineet ja tarvikkeet	4 564	5 382
Hiilidioksidipäästöoikeudet	8 695	25 107
Energiaostot; Pohjoismaiset sähkömarkkinat	477 401	344 978
Energiaostot; osakkuus- ja yhteisyritykset	277 429	281 430
Energiaostot, muut	8 708	7 986
Valmistus omaan käyttöön	-49	-65
Ulkopuoliset palvelut	6 343	7 081
Yhteensä	979 867	895 419

Polttoaineostot koostuvat hiilen, turpeen ja biopolttoaineiden ostosta, joita käytetään sähkön- ja lämmöntuotannossa.

Energiaostoihin osakkuus- ja yhteisyrityksiltä sisältyy Teollisuuden Voima Oyj:lta, Oy Alholmens Kraft Ab:lta sekä Vaskiluodon Voima Oy:lta Pohjolan Voima Oy:n omistuksen mukaisesti hankkima energia.

9. Henkilöstökulut

Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

1 000 euroa	2011	2010
Palkat ja palkkiot		
Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat	1 497	1 170
Muut palkat	24 230	25 869
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	4 464	5 669
Muut henkilösivukulut	1 287	1 272
Yhteensä	31 478	33 980

Konsernin palveluksessa tilikauden aikana keskimäärin

	2011	2010
Toimihenkilöitä	299	308
Työntekijöitä	188	204
Yhteensä	487	512

10. Poistot ja arvonalentumiset

1 000 euroa	2011	2010
Aineettomien hyödykkeiden poistot		
Aineettomat oikeudet	50	68
Muut aineettomat hyödykkeet	1 607	1 278
Yhteensä	1 657	1 346
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistot		
Rakennukset ja rakennelmat	6 015	5 953
Koneet ja kalusto	44 132	43 647
Muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	2 885	2 880
Yhteensä	53 032	52 480
Arvonalentumiset hyödykeryhmittäin		
Rakennukset ja rakennelmat	0	350
Koneet ja kalusto	0	2 459
Yhteensä	0	2 809
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	54 689	56 635

Vuonna 2010 Nokian Lämpövoima Oy kirjasi Mussalon maakaasulaitoksesta 2,8 miljoonan euron arvonalennuksen.

11. Liiketoiminnan muut kulut

1 000 euroa	2011	2010
Kunnossapito- ja huoltopalvelut	21 271	18 078
Kiinteistövero	6 009	6 088
Vuokrat	3 657	3 615
Käynnissäpitopalvelut	18 503	20 223
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntitappiot	0	220
Muut kulut	21 318	22 897
Yhteensä	70 758	71 121

Tilintarkastajan palkkiot

1 000 euroa	2011	2010
Tilintarkastuspalkkiot	226	223
Todistukset ja lausunnot	1	2
Veroneuvonta	0	24
Muut palkkiot	22	98
Yhteensä	249	347

12. Tutkimus- ja kehittämismenot

Kuluksi kirjatut tutkimus- ja kehittämismenot olivat yhteensä 0,3 miljoona euroa vuonna 2011 (0,5 miljoona euroa vuonna 2010).

13. Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista

1 000 euroa	2011	2010
Fingrid Oyj	0	9 915
Länsi-Suomen Voima Oy	0	1
Oy Alholmens Kraft Ab	-202	77
Tahkoluodon Polttoöljy Oy	-1	0
Teollisuuden Voima Oyj	1 381	19 845
Torniolaakson Voima Oy	183	-36
Vaskiluodon Voima Oy	-556	-1 362
Voimalohi Oy	8	0
Yhteensä	813	28 440

Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksistä esitetään liitetiedossa 18.

14. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 euroa	2011	2010
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	3	3
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	8 613	4 051
Ei suojauslaskennan alaiset johdannaiset		
Käyvän arvon muutos	856	0
Muut rahoitustuotot	38	24
Rahoitustuotot yhteensä	9 510	4 078
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön kirjatuihin veloista	30 526	23 079
Ei suojauslaskennan alaiset johdannaiset		
Käyvän arvon muutos	78	2 125
Muut rahoituskulut	43	912
Rahoituskulut yhteensä	30 647	26 116
Yhteensä	-21 137	-22 038

15. Tuloverot

1 000 euroa	2011	2010
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	89	407
Edellisten tilikausien verot	5	0
Laskennallisten verovelkojen muutos	70	171
Yhteensä	164	578

PVO toimittaa sähköä ja lämpöä osakkailleen omakustannushintaperiaatteella. Omakustannushintaperiaatteen mukaan konserni ei tule maksamaan veroa energialiiketoiminnastaan, joten konserni ei kirjaa tältä osin laskennallisia verovelkoja. Energiaan liittyvästä palveluliiketoiminnasta konserni kirjaa tuloverot ja laskennalliset verovelat.

Laskennallisten verojen muutokset:

1 000 euroa	2011	2010
Kertyneet poistoerot 1.1.	880	709
Kirjattu tulosvaikutteisesti	70	171
Kertyneet poistoerot 31.12.	950	880

Suomen eduskunta on hyväksynyt lainsäädännön yhteisöverokannan muuttamisesta 26 prosentista 24,5 prosenttiin 13.12.2011. Uutta verokantaa sovelletaan 1.1.2012 lähtien. Laskennalliset verot määritetään uudella 24,5 prosentin verokannalla 31.12.2011 päättyvältä tilikaudelta. Verokannan muutoksen vaikutus vuoden 2011 tulokseen oli 58 tuhatta euroa.

16. Aineettomat hyödykkeet

1 000 euroa	Hiilidioksidi- päästöoikeudet	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2011	24 976	267 910	15 184	308 070
Lisäykset	9 228	0	180	9 408
Vähennykset	-24 976	-1 144	-6	-26 126
Uudelleenryhmittelyt		-301	504	203
Hankintameno 31.12.2011	9 228	266 465	15 862	291 555
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2011	0	1 424	6 942	8 366
Vähennykset		-273	267	-6
Tilikauden poistot		50	1 607	1 657
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2011	0	1 201	8 816	10 017
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	9 228	265 264	7 046	281 538
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	24 976	266 486	8 242	299 704

1 000 euroa	Hiilidioksidi- päästöoikeudet	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2010	10 684	267 928	12 904	291 516
Lisäykset	24 916	0	962	25 878
Vähennykset	-10 624	-18	-2 214	-12 856
Uudelleenryhmittelyt			3 532	3 532
Hankintameno 31.12.2010	24 976	267 910	15 184	308 070
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2010	0	1 362	7 578	8 940
Vähennykset	0	-6	-1 914	-1 920
Tilikauden poistot	0	68	1 278	1 346
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2010	0	1 424	6 942	8 366
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	24 976	266 486	8 242	299 704
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	10 684	266 566	5 326	282 576

Aineettomiin oikeuksiin sisältyy oikeus vesivoiman tuottamiseen 265 miljoonaa euroa sekä Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta perustuva käyttöoikeus voimajohtokatuihin ja -maa-alueisiin 0,7 miljoonaa euroa. Oikeus vesivoimaan ja käyttöoikeus voimajohtokatuihin ja -maa-alueisiin ovat aineettomia oikeuksia, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika ja joille tehdään arvonalentumistestit vuosittain. Arvonalentumistestaukset eivät ole antaneet aihetta arvonalentumisen kirjaamiselle, koska sekä vesivoimaoikeuden että käyttöoikeuden voimajohtoalueisiin tulevaisuudessa kerrytettävissä olevat rahamäärät ovat suuremmat kuin oikeuksien kirjanpitoarvot. Vesivoimaoikeuden arvio perustuu siihen, että vesivoimalla tulevaisuudessa tuotettavan sähkön määrä kerrottuna sähkön hinnalla (pl. kiinteät kustannukset) ylittää aineettomiin oikeuksiin kirjatun oikeuden arvon. Voimajohtoalueiden käyttöoikeuden arvio perustuu johdon hyväksymiin ennusteisiin siihen, että tulevaisuudessa verkkotuotot PVO-Alueverkko Oy:ssä ylittävät aineettomiin oikeuksiin kirjatun oikeuden arvon.

Aineettomat oikeudet tai muut aineettomat hyödykkeet ei sisällä liikearvoa.

17. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

1 000 euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräinen laitosinvestointi ja muut ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2011	35 885	173 974	1 069 165	84 293	22 593	1 385 910
Lisäykset	61	22	1 654	4	32 253	33 994
Vähennykset	-2	-18 812	-33 668	-2 685	-1 465	-56 632
Uudelleenryhmittelyt			23 566		-23 770	-204
Hankintameno 31.12.2011	35 944	155 184	1 060 717	81 612	29 611	1 363 068
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2011	0	48 101	441 234	25 293	0	514 628
Vähennykset		-3 087	-7 353	-388		-10 828
Tilikauden poistot		6 015	44 132	2 885	0	53 032
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2011	0	51 029	478 013	27 790	0	556 832
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	35 944	104 155	582 704	53 822	29 611	806 236
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	35 885	125 873	627 931	59 000	22 593	871 282

1 000 euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräinen laitosinvestointi ja muut ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2010	36 255	145 977	1 022 080	96 732	95 335	1 396 379
Lisäykset		1 406	18 762	35	30 396	50 599
Vähennykset	-370	-6 079	-34 101	-14 041	-2 945	-57 536
Uudelleenryhmittelyt		32 670	62 424	1 567	-100 193	-3 532
Hankintameno 31.12.2010	35 885	173 974	1 069 165	84 293	22 593	1 385 910
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2010	0	45 854	419 539	27 841	0	493 234
Vähennykset		-4 056	-24 411	-5 428		-33 895
Arvonalentuminen		350	2 459			2 809
Tilikauden poistot		5 953	43 647	2 880	0	52 480
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2010	0	48 101	441 234	25 293	0	514 628
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	35 885	125 873	627 931	59 000	22 593	871 282
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	36 255	100 123	602 541	68 891	95 335	903 145

Marraskuussa 2011 Pohjolan Voima Oy myi omistamansa tuulivoimaan keskittyneen tytäryhtiönsä PVO-Innopower Oy:n osakkeet Pohjolan Voiman osakkaiden suoraan omistukseen. Vähennykset -riveille sisältyy PVO-Innopower Oy:n aineettomien ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistuminen konsernista.

Yhtiön johto on arvioinut, että viitteitä arvonalentumisesta ei ole.

Lokakuussa 2010 Pohjolan Voima Oy myi Vieskan Voima Oy:n koko osakekannan Oy Perhonjoki Ab:lle. Vähennykset -riveille sisältyy Vieskan Voima Oy:n aineettomien ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistuminen konsernista.

Tammikuussa 2010 Nokian Lämpövoima Oy myi Fortum Power and Heat:lle Nokian voimalaitoksen ja siihen liittyvän liiketoiminnan. Vuonna 2010 Nokian Lämpövoima Oy kirjasi Mussalon maakaasulaitoksesta 2,8 miljoonan euron euron arvonalennuskirjauksen.

RAHOITUSLEASINGSOPIMUKSET

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyvä rahoitusleasingsopimuksilla hankittua omaisuutta seuraavasti:

1 000 euroa	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut
31.12.2011		
Hankintameno	361 564	0
Kertyneet poistot	-61 648	
Kirjanpitoarvo	299 916	0
31.12.2010		
Hankintameno	390 874	17 689
Kertyneet poistot	-81 986	
Kirjanpitoarvo	308 888	17 689

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyvät aktivoituvat vieraan pääoman menot

1 000 euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	Keskeneräiset laitosinvestoinnit	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2011	831	18 734	111	0	19 676
Lisäykset		1 271			1 271
Vähennykset					0
Uudelleenryhmittelyt					0
Hankintameno 31.12.2011	831	20 005	111	0	20 947
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2011	431	4 216	36	0	4 683
Tilikauden poistot	69	1 341	5		1 415
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2011	500	5 557	41	0	6 098
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	331	14 448	70	0	14 849
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	400	14 518	75	0	14 993

1 000 euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2010	831	12 988	111	2 533	16 463
Lisäykset		3 213			3 213
Vähennykset					0
Uudelleenryhmittelyt		2 533		-2 533	0
Hankintameno 31.12.2010	831	18 734	111	0	19 676
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2010	376	3 237	32	0	3 645
Tilikauden poistot	55	979	4		1 038
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2010	431	4 216	36	0	4 683
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	400	14 518	75	0	14 993
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	455	9 751	79	2 533	12 818

Voimalaitosten rakentamiseen liittyvät rahoitusmenot aktivoidaan osana investoinnin hankintamenoa ja poistetaan omaisuuserän taloudellisena vaikutusaikana.

18. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

1 000 euroa	2011	2010
Tilikauden alussa	830 586	734 744
Osakeanti	39 271	47 764
Myydyt yhteisyritykset	-117 840	0
Osuus tilikauden tuloksesta	813	28 440
Muut laajan tuloslaskelman erät	-1 203	21 325
Saadut osingot	0	-1 687
Tilikauden lopussa	751 628	830 586

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Yhtiö, kotipaikka	Konsernin omistusosuus %		Kirjanpitoarvo	
	2011	2010	2011	2010
Osakkuusyritykset				
Oy Alholmens Kraft Ab, Pietarsaari	49,90 %	49,90 %	15 652	15 854
Länsi-Suomen Voima Oy, Harjavalta	19,90 %	19,90 %	33 649	33 649
Tahkoluodon Polttoöljy Oy, Pori	32,00 %	32,00 %	110	112
Torniolaakson Voima Oy, Ylitornio	50,00 %	50,00 %	1 524	1 342
			50 935	50 957
Yhteisyritykset				
Fingrid Oyj, Helsinki *)		25,00 %	0	122 783
Teollisuuden Voima Oyj, Helsinki	58,47 %	58,39 %	685 350	640 957
Vaskiluodon Voima Oy, Vaasa	50,00 %	50,00 %	15 165	15 720
Voimalohi Oy, Kemi	50,00 %	50,00 %	178	169
			700 693	779 629
Osakkuus- ja yhteisyritykset yhteensä			751 628	830 586

*) Huhtikuussa 2011 Pohjolan Voima Oy on myynyt omistamansa Fingrid Oyj:n osakekannan Suomen Valtiolle ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle.

Pohjolan Voima yhdistelee Teollisuuden Voima Oyj:n yhteisyrityksenä IFRS- konsernitilinpäätökseensä. Pohjolan Voima omistaa 31.12.2011 58,47 % (31.12.2010 58,39 %) Teollisuuden Voima Oyj:n osakkeista. Pohjolan Voima on Teollisuuden Voima Oyj:n yhtiöjärjestyksen ja muiden yhtiöasiakirjojen päätös- ja määräysvaltaa sekä hallituksen jäsenten nimeämisoikeutta koskevien säännösten perusteella todennut, että Teollisuuden Voima Oyj on yhteisyritys.

Teollisuuden Voima Oyj:n investointisitoumukset olivat 701 (727) miljoonaa euroa.

Osakkuusyritys Länsi-Suomen Voima Oy:n kirjanpitoarvoon 31.12.2011 sisältyy liikearvoa 28 miljoonaa euroa (28 miljoonaa euroa 31.12.2010). Liikearvolle tehdään arvonalentumistesti vuosittain. Länsi-Suomen Voima Oy omistaa Harjavallan vesivoimalaitoksen Kokemäenjoessa. Arvioitaessa tulevaisuudessa kerrytettävissä olevaa rahamäärää yhtiön johto on todennut, että osakkuusyhtiöstä mahdollisesti luovuttaessa myymällä yhtiön osakkeet, osakkeista saatava rahamäärä ylittäisi osakkuusyhtiöstä konsernitaseeseen kirjatun määrän.

Tiedot konsernin osakkuus- ja yhteisyrityksistä sekä niiden yhteenlasketut varat ja velat, liikevaihto ja voitto/tappio. Kaikki osakkuus- ja yhteisyritykset ovat listaamattomia.

1 000 euroa	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio
2011				
Oy Alholmens Kraft Ab	168 450	132 977	89 069	-1
Länsi-Suomen Voima Oy	28 363	972	832	-1
Tahkoluodon Polttoöljy Oy	21	0	0	-5
Teollisuuden Voima Oyj	5 938 931	4 856 154	352 372	5 651
Torniolaakson Voima Oy	9 461	6 412	1 516	48
Vaskiluodon Voima Oy	161 265	123 497	104 016	-254
Voimalohi Oy	1 154	793	3 437	9
Yhteensä	6 307 645	5 120 805	551 242	5 447

1 000 euroa	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio
2010				
Oy Alholmens Kraft Ab	175 738	140 248	80 097	-250
Fingrid Oyj	1 779 868	1 268 765	435 449	38 842
Länsi-Suomen Voima Oy	28 367	1 276	2 219	5
Tahkoluodon Polttoöljy Oy	27	0	0	-4
Teollisuuden Voima Oyj	5 588 523	4 582 994	362 552	37 280
Torniolaakson Voima Oy	9 642	6 708	1 767	-71
Vaskiluodon Voima Oy	138 335	99 100	99 752	-2 724
Voimalohi Oy	1 318	980	3 396	-4
Yhteensä	7 721 818	6 100 071	985 232	73 074

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

1 000 euroa	2011	2010
Myynti osakkuus- ja yhteisyrityksille	1 786	2 450
Ostot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	277 429	281 430
Saamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	139 420	131 933
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille	513 076	498 259

	2011	2010
Osakkuus- ja yhteisyritysten palveluksessa oleva henkilöstö keskimäärin	918	1 153

19. Myytävissä olevat sijoitukset

1 000 euroa	2011	2010
Sijoitukset noteeraattomiin osakkeisiin	3 178	3 178
Yhteensä	3 178	3 178

Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat lähinnä henkilökunnan käytössä olevista lomamökkiosakkeista 0,7 miljoonaa euroa sekä Suomen ja Viron välisen kaapeliyhteyden rakentamiseen, omistamiseen ja käyttämiseen perustetun virolaisyhtiön, AS Nordic Energy Linkin osakkeista 2,2 miljoonaa euroa. Pohjola Voima Oy:n tytäryhtiö Finestlink Oy omistaa 10,1 % AS Nordic Energy Linkistä.

20. Lainat ja muut saamiset

Pitkäaikaiset lainat ja muut saamiset

1 000 euroa	2011	2010
Lainasaaminen osakkuus- ja yhteisyritykseltä	109 535	109 555
Rahoitusleasingsaamiset	203 603	217 638
Muut pitkäaikaiset saamiset	8 496	5 076
Yhteensä	321 634	332 269

Lainasaamisiin osakkuus- ja yhteisyrityksiltä sisältyy lainasaaminen Teollisuuden Voima Oyj:ltä 108,0 (vuonna 2010 108,0) miljoonaa euroa ja lainasaaminen Tornionlaakson Voima Oy:ltä 1,5 (1,6) miljoonaa euroa. Pitkäaikaisiin lainoihin ja muihin saamisiin ei liity merkittävää luottoriskiä. Saamisten käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 29 Rahavarojen ja -velkojen käyvät arvot.

Myyntisaamiset ja muut saamiset

1 000 euroa	2011	2010
Myyntisaamiset	77 986	89 401
Pantatut rahavarat	4 390	11 707
Korolliset saamiset	10 303	2 284
Rahoitusleasingsaamiset	14 699	14 529
Johdannaiset	300	698
Siirtosaamiset	25 253	26 180
Muut lyhytaikaiset saamiset	5 926	1 024
Yhteensä	138 857	145 823

Myyntisaamisten ja muiden saamisten käypä arvo ei poikkea olennaisesti tasearvosta.

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

1 000 euroa	2011	2010
Menoennakot, energiaostot	12 606	12 626
Tulojäämät, energiamyynti	2 524	5 234
Välilliset verot	4 498	4 328
Muut	5 625	3 992
Yhteensä	25 253	26 180

Konserni ei ole kirjannut kuluvaan eikä edellisen tilikauden aikana luottotappioita tai arvonalennuksia myynti- tai muista saamisista. Konsernilla ei ollut 31.12.2011 merkittäviä erääntyneitä saatavia. Tämän vuoksi myyntisaamisten ikäjakaumaa ei esitetä.

RAHOITUSLEASINGSAAMISET

Pohjolan Voima on tehnyt joidenkin omistajiensa kanssa järjestelyitä, jotka IFRIC 4 -tulkinnan *Miten määritellään, sisältääkö järjestely vuokrasopimuksen* perusteella käsitellään vuokrasopimuksina IAS 17 -standardin mukaisesti. Järjestelyt koskevat Keravan Lämpövoima Oy:n, Kokkolan Voima Oy:n ja Wisapower Oy:n voimalaitoksia, jotka tuottavat energiaa vain yhden pääasiallisen ostajan käyttöön. Nämä voimalaitokset luokitellaan IAS 17 -standardin perusteella rahoitusleasingsopimuksiksi. Järjestelyt siirtävät omistamiselle olennaiset riskit ja edut vuokralle ottajalle, sillä ne on tehty osakeomistuksen muodossa. Kyseisiä laitoksia koskevien osakesarjojen osakkeenomistajien ei ole käytännössä taloudellisesti kannattavaa ostaa energiaa muuta kautta ja omistajat ovat ainoat pääasialliset tuotannon käyttäjät. Järjestelyt käsitellään rahoitusleasingsopimuksina myös sillä perusteella, että vuokrasopimukset kattavat koko vuokratun hyödykkeen arvioitun taloudellisen kokonaisvaikutusajan ja vähimmäisvuokrien nykyarvo kattaa valtaosan vuokratun hyödykkeen käyvästä arvosta.

Lisäksi muita IAS 17 -standardin mukaisia rahoitusleasingsopimuksia sisältyy rahoitussaamisiin yhteensä 3,1 miljoonaa euroa (3,3 miljoonaa euroa vuonna 2010).

Vähimmäisleasingsaamiset

1 000 euroa	2011	2010
Enintään 1 vuosi	19 404	17 467
1 - 5 vuotta	93 406	84 700
Yli 5 vuotta	146 619	157 973
Yhteensä	259 429	260 139
Kertymätön rahoitustuotto	-41 128	-27 972
Nettosijoitus rahoitusleasingsopimuksiin	218 301	232 167

Vähimmäisleasingsaamisten nykyarvo

1 000 euroa	2011	2010
Enintään 1 vuosi	14 699	14 529
1 - 5 vuotta	74 584	72 648
Yli 5 vuotta	129 018	144 989
Nettosijoitus rahoitusleasingsopimuksiin	218 301	232 167

21. Lyhytaikaiset talletukset ja rahavarat

1 000 euroa	2011	2010
Lyhytaikaiset talletukset	3 658	79
Yhteensä	43 144	62 149

Lyhytaikaiset talletukset sisältävät enintään vuoden mittaiset rahamarkkinatalletukset.

1 000 euroa	2011	2010
Rahavarat ja pankkisaamiset	3 658	79
Yritystodistukset	27 486	2 700
Rahamarkkinatalletukset	12 000	59 370
Yhteensä	43 144	62 149

Rahavarat muodostuvat käteisvaroista, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista enintään lyhytaikaisista (enintään kolmen kuukauden), likvideistä sijoituksista.

22. Vaihto-omaisuus

1 000 euroa	2011	2010
Polttoaineet		
Kivihiili	81 236	48 347
Muut polttoaineet	13 338	11 931
Ennakkomaksut	766	447
Yhteensä	95 340	60 725

Vaihto-omaisuuden arvonalentumisia ei ole kirjattu vuosina 2011 tai 2010.

23. Oma pääoma

Yhtiöjärjestyksen mukaisesti PVO toimittaa energiaa osakkailleen omakustannusperiaatteen mukaisesti eli luovuttaa tuottamansa tai hankkimansa energian jokaisen osakesarjan omistuksen suhteessa. Kunkin osakesarjan omistajat vastaavat ao. sarjan kiinteistä kustannuksista osakemäärien suhteessa riippumatta siitä, onko teho- tai energiaosuutta käytetty vai ei, ja muuttuvista kustannuksista toimitettujen energiamäärien mukaisessa suhteessa.

Osakkeiden lukumäärien täsmäytyslaskelma:

1 000 euroa	Osakkeiden lukumäärä (kpl)	Osakepääoma	Ylikurssi-rahasto	Arvonmuutos-rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
1.1.2010	36 321 695	61 089	388 210	-31 092	101 828	265 220	785 255
Osakeanti	113 950	191			6 189		6 380
Osakehankinta määräysvallattomilta omistajilta						-380	-380
Tilikauden laaja tulos				21 325		12 873	34 198
31.12.2010	36 435 645	61 280	388 210	-9 767	108 017	277 713	825 453
Osakeanti	87 000	146			4 726		4 872
Omien osakkeiden lunastus ja mitätöinti	-196 874	-330	-2 585		-8 129	-154	-11 199
Tilikauden laaja tulos				-1 203		194 400	193 197
31.12.2011	36 325 771	61 096	385 625	-10 970	104 614	471 959	1 012 323

Osakkeet

31.12.2011 yhtiön osakkeiden lukumäärä oli 36.325.771 kappaletta. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.

Yhtiöllä on 19 rekisteröityä osakesarjaa

Osakepääoma osakelajeittain	kpl	1 000 euroa
A-sarja	13 350 077	22 453
- oikeus saada PVO-Vesivoima Oy:n tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
B-sarja	7 124 507	11 983
- oikeus saada 56,8 % osuudella Teollisuuden Voima Oyj:n OL1 ja 2 -yksiköillä tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
B2-sarja	1 496 008	2 516
- oikeus saada 60,2 % osuudella Teollisuuden Voima Oyj:n OL3-yksiköllä tuottamaa tai hankkimaa energiaa yksikön valmistuttua		
C-sarja	7 107 592	11 954
- oikeus saada PVO-Lämpövoima Oy:n tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
C2-sarja	359 198	604
- oikeus saada 56,8 % osuudella Teollisuuden Voima Oyj:n Meri-Porin hiilivoimayksiköllä tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
G-sarja	354 290	596
- oikeus saada 49,9 % osuudella Oy Alholmens Kraft Ab:n tuottamaa energiaa		

G2-sarja	238 216	401
- oikeus saada 76,0 % osuudella Kymin Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
G3-sarja	115 850	195
- oikeus saada 50,0 % osuudella Järvi-Suomen Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
G4-sarja	296 486	499
- oikeus saada 72,0 % osuudella Rauman Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
G5-sarja	85 572	144
- oikeus saada Laanilan Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
G6-sarja	646 217	1 087
- oikeus saada Porin Prosessivoima Oy:n tuottamaa energiaa		
G7-sarja	661 300	1 112
- oikeus saada 90,0 % osuudella Wisapower Oy:n tuottamaa energiaa		
G9-sarja	589 071	991
- oikeus saada 54,0 % osuudella Kaukaan Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
G10-sarja	117 000	196
- oikeus saada 84,0 % osuudella Hämeenkyrön Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
H-sarja	500 000	841
- oikeus saada PVO-Huippuvoima Oy:n tuottamaa energiaa		
K1-sarja	176 428	297
- oikeus saada Kokkolan Voima Oy:n tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
K3-sarja	324 457	545
- oikeus saada Keravan Lämpövoima Oy:n tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
M-sarja	1 736 679	2 921
- oikeus saada 100,0 % osuudella Mussalon Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
V-sarja	1 046 823	1 761
- oikeus saada 50,0 % osuudella Vaskiluodon Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
	36 325 771	61 095

Tilikauden aikana merkittiin seuraava osakeanti:

G10-sarjan osakepääoman korotus (4.5.2011) 87.000 kappaletta merkintähintaan 4.872.000,00 euroa suunnattuna M-real Oyj:lle.

Tilikauden aikaiset omien osakkeiden lunastukset ja osakesarjamuutokset:

I-, I2- ja I3-osakesarjojen osakkeet on lunastettu ja mitätöity (171.696 kpl) ja osakepääoman alentaminen on merkitty kaupparekisteriin 1.11.2011. K2-osakesarjan lunastus ja mitätöinti (25.178 kpl) toteutettiin syksyllä 2010 ja K2-osakesarjan osakepääoman alentaminen merkittiin kaupparekisteriin 22.2.2011.

Pohjolan Voima on perustanut uuden M-osakesarjan. E1- ja N-osakesarjat yhdistettiin M-sarjaksi. Vaihtosuhte: Yhdellä E1-osakkeella sai yhden M-osakesarjan osakkeen ja yhdellä N-osakkeella sai yhden M-osakesarjan osakkeen.

Ylikurssirahasto

Ylikurssirahastoon on kirjattu vanhan osakeyhtiölain (29.9.1978/734) aikainen osakkeiden kirjanpidollisen vasta-arvon ja saadun arvon välinen erotus. Ylikurssirahasto on osakeyhtiölaissa tarkoitettua sidottua omaa pääomaa. Ylikurssirahastoa voidaan alentaa tappioiden kattamiseksi tai sitä voidaan tietyin edellytyksin palauttaa omistajille.

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahastoon kirjataan rahavirran suojausena käytettävien johdannaisinstrumenttien käyvän arvon muutokset sekä myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutoksista syntyneet voitot ja tappiot. Johdannaisten käyvän arvon muutokset siirretään tulokseen, kun niiden suojaamat rahavirrat ovat realisoituneet. Myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset siirretään tulokseen, kun sijoituksesta luovutaan tai kun sen arvo on alentunut.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

24. Varaukset

1 000 euroa	Ympäristökuluvaraus	Yhteensä
1.1.2011	6 278	6 278
Diskonnttauksen vaikutus	295	295
Myydyn tytäryhtiön varaukset	-3 306	-3 306
31.12.2011	3 267	3 267

1 000 euroa	2011	2010
Pitkäaikaiset varaukset	3 267	6 278
Yhteensä	3 267	6 278

Ympäristökuluvaraus

Pohjolan Voima Oy on myynyt tuulivoimayhtiö PVO-Innopower Oy:n osakekannan marraskuussa 2011. Tuulivoima oli kirjannut varauksen vuokratuille maa-alueille rakennettujen tuulivoimalaitosten purkukustannuksista.

Ympäristökuluvaraus sisältää voimalaitosten läjitysalueiden maisemointiin liittyviä veloitteita. Voimalaitosten läjitysalueiden maisemointi kustannusten nykyarvo on aktivoitu muiden aineellisten hyödykkeiden alkuperäiseen hankintamenuon ja esitetty varauksena. Ympäristökuluvarauksen määrä 31.12.2011 oli 3.267 tuhatta euroa, ja sen odotetaan tulevan kokonaisuudessaan käytetyksi vuoteen 2021 mennessä.

Nykyarvon määrittämisessä käytetty diskontaustekijä on 2,3%.

25. Laskennallinen verovelka

1 000 euroa	2011	2010
Kertyneet poistoerot 1.1.	880	709
Kirjattu tulosvaikutteisesti	70	171
Kertyneet poistoerot 31.12.	950	880

26. Rahoitusvelat

1 000 euroa	2011	2010
Pitkäaikaiset velat:		
Lainat yhteisyrityksiltä	478 872	456 039
Lainat rahoituslaitoksilta	365 017	500 715
Eläkelainat	16 271	18 982
Vakuudelliset rahoitusvelat	399 900	419 874
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	0	5 000
Yhteensä	1 260 060	1 400 610
Lyhytaikaiset velat:		
Lainat rahoituslaitoksilta	61 272	21 608
Eläkelainat	2 712	2 712
Muut korolliset velat	5 000	39 943
Vakuudelliset rahoitusvelat	20 951	47 045
Yhteensä	89 935	111 308
Yhteensä	1 349 995	1 511 918

Velkojen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 29.

Teollisuuden Voima Oyj on ydinjätehuoltovelvollinen. Ydinjätehuoltovelvollisella on oikeus lainata 75% Valtion ydinjätehuoltorahaston rahasto-osuudestaan. Teollisuuden Voima Oyj on lainannut rahastolta lainaamansa varat edelleen osakkailleen. Pohjolan Voiman osuus on 478,9 (456,0) miljoonaa euroa.

Konsernin vakuudelliset rahoitusvelat koostuvat voimalaitosinvestointien rahoitusleasingisopimuksista. Pohjolan Voima konsernissa on 12 kappaletta keskimäärin 10 vuoden pituisia voimalaitoskone-rahoitusleasingisopimusta (vuoden 2010 lopussa 15 sopimusta). Sopimukset eräänyvät vuosina 2015 - 2020. Konsernissa myynti- ja takaisinvuokrausjärjestelyn myynti- ja vuokrasopimukset käsitellään yhtenä kokonaisuutena: Myynti ei siirrä omistamiselle ominaisia riskejä ja etuja ostajalle, jolloin taseesta poiskirjaamisen kriteerit eivät myyjällä, vuokralle ottajalla täyty. Järjestely ei siirrä käyttöoikeutta rahoitusyhtiölle järjestelyn kohteena oleviin omaisuuseriin.

MUUT PITKÄAIKAISET VELAT

1 000 euroa	2011	2010
Muut pitkäaikaiset velat		
Muut pitkäaikaiset velat	71	45
Johdannaisvelat		
Koronvaihtosopimukset	3 100	3 053
Yhteensä	3 171	3 098

Johdannaisten käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 28.

KOROLLISET NETTOVELAT

1 000 euroa

	2011	2010
Korolliset velat yhteensä	1 511 918	1 531 596
Korolliset rahoitusvarat		
Pitkäaikaiset		
Lainasaamiset	112 283	110 687
Rahoitusleasingsaamiset	217 638	228 560
	329 921	339 247
Lyhytaikaiset		
Pantatut rahavarat	4 390	11 707
Korolliset saamiset	10 303	2 284
Rahoitusleasingsaamiset	14 699	14 529
Lyhytaikaiset talletukset	75 000	0
Rahavarat	81 201	43 144
	185 593	71 664
Korolliset rahoitusvarat yhteensä	498 731	398 857
Korolliset nettovelat	851 264	1 113 061

27. Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat

1 000 euroa	2011	2010
Ostovelat	23 964	22 930
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille	34 204	42 221
Siirtovelat	32 508	28 334
Muut lyhytaikaiset velat	35 963	47 416
Luovutettavat päästöoikeudet, Energiamarkkinavirasto	9 223	24 969
Johdannaissopimukset	6	726
Yhteensä	135 868	166 596

Päästöoikeudet kirjataan hankintahintaisina ja ne esitetään taseessa omana eränään. Palautettavia päästöoikeuksia koskeva velvoite kirjataan hallussa olevien päästöoikeuksien kirjanpitoarvolla lyhytaikaisiin velkoihin. Päästöoikeudet ja niihin liittyvät velvoitteet kirjataan pois taseesta, kun ne toimitetaan velvoitteiden kattamiseksi tai myydään.

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 euroa	2011	2010
Henkilöstökulujaksotukset	6 548	6 705
Jaksotetut polttoaineostot	11 352	7 550
Jaksotetut energiaostot	4 787	5 923
Muut	9 821	8 156
Yhteensä	32 508	28 334

28. Johdannaissopimukset

Johdannaisten käyvät arvot

1 000 euroa	2011	2011	Yhteensä
	Positiiviset käyvät arvot	Negatiiviset käyvät arvot	
Koronvaihtosopimukset	393	-3 499	-3 106
Valuuttatermiini- ja valuutanvaihtosopimukset	300	0	300
Yhteensä	693	-3 499	-2 806

1 000 euroa	2010	2010	Yhteensä
	Positiiviset käyvät arvot	Negatiiviset käyvät arvot	
Koronvaihtosopimukset	0	-3 460	-3 460
Valuuttatermiini- ja valuutanvaihtosopimukset	1 106	-727	379
Yhteensä	1 106	-4 187	-3 081

Johdannaissopimusten nimellisarvot

1 000 euroa	2011	2010
Koronvaihtosopimukset	220 350	245 150
Valuuttatermiini- ja valuutanvaihtosopimukset	11 709	57 564

29. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot luokittain sekä kirjanpitoarvot IAS 39 mukaisiin ryhmiin jaoteltuna

1 000 euroa	2011	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Laina- ja muut saamiset	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintameno- arvostettavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo yhteensä luokittain	Käypä arvo yhteensä luokittain	Liite-tieto
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
				3 178		3 178	3 178	19
			109 535			109 535	109 535	20
						203 603	203 603	20
			8 496			8 496	8 496	20
		0	118 031	3 178	0	324 812	324 812	
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
			81 201			81 201	81 201	21
			75 000			75 000	75 000	21
			14 693			14 693	10 303	20
				83 912		83 912	83 912	20
			25 253			25 253	25 253	20
						14 699	14 699	20
		300				300	300	20
		300	280 059	0	0	295 058	290 668	
Yhteensä arvostusryhmittäin		300	398 090	3 178	0	619 870	615 480	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
					478 872	478 872	478 872	26
					381 288	381 288	381 288	26
					399 900	399 900	399 900	26
					71	71	71	26
		3 100				3 100	3 100	26
		3 100	0	0	1 260 131	1 263 231	1 263 231	
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
					68 984	68 984	68 984	26
					23 964	23 964	23 964	27
					79 390	79 390	79 390	27
					32 508	32 508	32 508	27
					20 951	20 951	20 951	26
		6				6	6	27
		6	0	0	225 797	225 803	225 803	
Yhteensä arvostusryhmittäin		3 106	0	0	1 485 928	1 489 034	1 489 034	

1 000 euroa	2010	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitus- varat ja -velat	Laina- ja muut saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintameno- arvostettavat rahoitusvelat	Kirjanpitoar- vo yhteensä luokittain	Käypä arvo yhteensä luokittain	Liite- tieto
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
				3 178		3 178	3 178	19
			109 555			109 555	109 555	20
						217 638	217 638	20
			5 076			5 076	5 076	20
		0	114 631	3 178	0	335 447	335 447	
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
			43 144			43 144	43 144	21
			13 991			13 991	13 991	20
						90 425	90 425	20
			26 180			26 180	26 180	20
						14 529	14 529	20
		698				698	698	20
		698	173 740	0	0	188 967	188 967	
Yhteensä arvostusryhmittäin		698	288 371	3 178	0	524 414	524 414	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
					456 039	456 039	456 039	26
					524 697	524 697	524 697	26
					419 874	419 874	419 874	26
					45	45	45	26
		3 053				3 053	3 053	26
		3 053	0	0	1 400 655	1 403 708	1 403 708	
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
					64 263	64 263	64 263	26
					22 930	22 930	22 930	27
					114 606	114 606	114 606	27
					28 334	28 334	28 334	27
					47 045	47 045	47 045	26
		726				726	726	27
		726	0	0	277 178	277 904	277 904	
Yhteensä arvostusryhmittäin		3 779	0	0	1 677 833	1 681 612	1 681 612	

Käyvän arvon arvioiminen

Vaihtuvakorkoisten lainasaamisten ja muiden saamisten kirjanpitoarvo on laskettu käyttämällä efektiivisen koron menetelmää ja on myös kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Lyhytaikaisten myynti- ja muiden saamisten käypä arvo vastaa niiden kirjanpitoarvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioiden.

Myytäviksi oleviin sijoituksiin sisältyvät sijoitukset noteeraamattomiin osakkeisiin, joiden arvot esitetään hankintahintaan, koska niiden käypää arvoa ei ole luotettavasti saatavilla. Toistaiseksi konsernilla ei ole aikomusta luopua näistä osakkeista.

Pitkäaikaisten velkojen kirjanpitoarvo ja lyhytaikaisten korollisten velkojen kirjanpitoarvo on laskettu käyttämällä efektiivisen koron menetelmää. Vaihtuvakorkoisten lainojen kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Lyhytaikaisten korottomien velkojen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen maturiteetti huomioiden. Kiinteäkorkoisten lainojen käypä arvo on määritelty diskontatun kassavirran menetelmällä diskonttaamalla tilinpäätöspäivän markkinakoroilla, jotka olivat 0,7 - 2,4 % (0,6 - 3,3 %). Diskonttokorkoon on lisätty yritys- tai lainakohtainen riskipremio.

Johdannaissopimukset on alun perin merkitty taseeseen käypiin arvoihin ja myöhemmin arvostettu käypiin arvoihin

tilinpäätöshetkellä. Käyvät arvot kuvastavat niitä hintoja, jotka PVO joutuisi maksamaan tai se saisi, jos se purkaisi johdannaissopimuksen. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritelty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat tilinpäätöspäivän markkinakorot, jotka olivat 0,7 - 2,4 % (0,6 - 3,3 %). Valuutatermiinien käyvät arvot määritetään käyttämällä tilinpäätöspäivän termiinkorkoja vastaavan pituisille sopimuksille. Johdannaissopimukseen ei sovelleta IAS 39:n mukaista suojalaskentaa, joten niiden käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

IFRS 7 standardin mukaan käypään arvoon arvostettavat instrumentit on jaettava liitetietojen esittämistä varten kolmelle eri tasolle riippuen siitä, kuinka paljon käyvät arvot perustuvat havaittavissa olevaan markkinainformaatioon. Tasolle 1 kuuluvien instrumenttien käypä arvo perustuu täysin samanlaisten instrumenttien noteerattuihin (oikaisemattomiin) hintoihin toimivilla markkinoilla; tasolle 2 kuuluvien instrumenttien käypä arvo on johdettu joko suoraan tai epäsuorasti noteeratuista hinnoista ja tasolle 3 kuuluvien instrumenttien käypien arvojen määrittämisessä on käytetty syöttötietoja, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon. Käypään arvoon kirjataan taseeseen vain johdannaiset ja ne kuuluvat kaikki käyvän arvon hierarkian tasoon 2.

30. Ehdolliset velat ja varat sekä hankintasuoritteet

1 000 euroa	2011	2010
Omien velkojen vakuudeksi		
Pantatut talletukset	4 390	11 707
Muut vastuut	167 049	147 846
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta		
Takaukset	47 895	55 076
Ydinenergielain mukainen takaus	93 795	124 925
Muiden puolesta		
Takaukset	5 704	6 223
Yhteensä	318 833	345 777

Pantatut talletukset ovat pääosin PVO-Pool Oy:n sähkökauppaan ja emoyhtiön päästöoikeuskauppaan liittyviä tilivakuuksia.

Muut vastuut koostuvat pääosin emoyhtiön lainatakauksista. Valtion ydinjätehuoltorahastolle on vuonna 2011 annettu lainan vakuudeksi 139,0 miljoonan euron pankkitakaus (vuonna 2010 120 miljoonaa euroa). TyEL-lainaan liittyen on annettu 21,7 miljoonan euron pankkitakaus (vuonna 2010 21,7 miljoonan euron). Fingrid Oyj:lle on annettu 4,5 miljoonan euron takaus liittyen tasesähköpalvelusopimukseen.

Ydinenergielain mukainen takaus

Suomen ydinenergielain mukaan Pohjolan Voima Oy:n 58,47 % omistamalla yhteisyrityksellä, Teollisuuden Voima Oyj:llä, on velvoite rahoittaa Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus.

Ydinenergielain mukaisesti määräytyvä valvontaviranomainen (Työ- ja elinkeinoministeriö, TEM) päättää vastuunmäärän. Ydinjätehuoltovastuuseen liittyvät Teollisuuden Voima Oyj:n osakkaiden antamat omavelkaiset takaukset kattavat ydinjätehuoltovastuun kattamattoman osuuden ja vastuun ydinjätehuollon mahdollisista ennalta arvaamattomista menoista ydinenergielain mukaisesti. Pohjolan Voiman antama omavelkainen takaus on 93,8 miljoonaa euroa (vuonna 2010 124,9 miljoonaa euroa).

Investointisitoumukset

Tytäryhtiöt

Hämeenkyrön Voima Oy valmistelee investointia, jossa nykyisen voimalaitoksen yhteyteen rakennetaan kattilalaitos ja polttoaineenvastaanotto- ja käsittelyjärjestelmät. Investoinnin kokonaisarvio on n. 50 miljoonaa euroa, josta päättyneellä tilikaudella toteutui 21,4 miljoonaa euroa (vuonna 2010 4,4 miljoonaa euroa).

Yhteisyritykset

Pohjolan Voima Oy on sitoutunut Teollisuuden Voiman OL3-ydinvoimalaitosyksikön investointiin 432,0 miljoonan euron sijoituksella vuosina 2004 - 2013 ja 108,0 miljoonan euron osakaslainalla, ja enintään 180,7 miljoonan euron lisäosakaslainalla. 31.12.2011 mennessä Pohjolan Voima Oy on suorittanut sitoumuksistaan 540,0 (500,7) miljoonaa euroa. Sijoitukset perustuvat OL3:n rahoitussuunnitelmaan, jonka mukaan investoinnin edellyttämää omaa pääomaa kerrytetään projektin etenemisen mukaisesti.

Teollisuuden Voima Oyj on käynnistänyt OL4-hankkeen kilpailu- ja suunnitteluvaiheen. Kilpailu- ja suunnitteluvaiheen tavoitteena on varmistaa OL4-hankkeen laitosvaihtoehtojen luvitettavuus ja rakennettavuus Suomeen. Pohjolan Voima Oy on sitoutunut rahoittamaan ennen varsinaista investointipäätöstä tehtävän hankkeen valmistelun ja laitosvaihtoehtojen suunnittelun kustannuksista enintään 176 miljoonaa euroa.

Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Tytäryhtiöt

Valtion ja PVO-Vesivoiman välinen sopimus valtion vesivoiman käyttöoikeudesta Iijoen neljään vesivoimalaitokseen päättyi vuoden 2005 lopussa. Jatkosopimusta ei syntynyt. Ympäristövirasto myönsi toukokuussa 2008 PVO-Vesivoimalle pysyvän käyttöoikeuden ja määräsi korvaukseksi 2,25

miljoonaa euroa. Metsähallitus valitti päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen, jonka päätös 27.12.2010 piti Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston päätöksen voimassa. Vuoden 2011 alussa Metsähallitus sai valitusluvan Korkeimmasta hallinto-oikeudesta, joten päätös pysyvän käyttöoikeuden myöntämisestä ei ole lainvoimainen. Korvauksen maksusta ei ole kirjattu varausta. Valituksilla ei ole vaikutusta Iijoen voimalaitosten toimintaan.

Yhteisyritykset

Teollisuuden Voima Oyj sai joulukuussa 2008 Kansainväliseltä kauppakamarilta (ICC) tiedon, että laitostoimittaja on toimittanut ICC:lle välimiesmenettelyä koskevan pyynnön, joka koskee OL3:n valmistumisen viivästymistä ja siitä aiheutuneita kustannuksia. Kesäkuussa 2011 laitostoimittaja toimitti päivitetyn ja yksilöidyn kustannuskorvaus- ja viivästyskorkovaatimuksensa. Laitostoimittajan rahamääräinen vaatimus oli tilikauden lopussa noin 1,9 miljardia euroa. Teollisuuden Voima on todennut laitostoimittajan vaateen perusteettomaksi.

Teollisuuden Voima on huhtikuussa 2009 toimittanut ICC:lle vastauksensa ja vastavaatimuksensa laitostoimittajan joulukuussa 2008 ICC:lle tekemän välimiesmenettelyä koskevan pyynnön johdosta, joka koskee OL3:n valmistumisen viivästymistä ja siitä aiheutuneita kustannuksia. TVO:n vaade oli tilikauden lopussa määrältään noin 1,4 miljardia euroa. TVO päivittää oman vaatimuksensa välimiesmenettelyn aikana. Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia ja osapuolten vaatimusten määrät voivat vielä muuttua.

TVO oli lisäksi osapuolena toisessa ICC:n sääntöjen mukaisessa välimiesmenettelyssä, jossa oli kysymys OL3:n rakennustoihin liittyvän teknisesti ratkaistun asian kustannuksista, joiden määrä projektin arvoon verrattuna oli vähäinen. Tämä välimiesmenettely on päättynyt välitystuomioon tilikauden päättymisen jälkeen. Tuomion taloudelliselta määrältään vähäisiä vaikutuksia ei ole kirjattu vuoden 2011 tilinpäätökseen.

Välimiesmenettelyissä esitettyjen vaatimusten perusteella ei ole kirjattu saatavia eikä varauksia.

31. Muut vuokrasopimukset

Konserni on vuokrannut Helsingin ja Oulun toimistotilat. Vuokrasopimukset päättyvät Oulussa 2014 ja Helsingissä 2015. Sopimuksiin sisältyy mahdollisuus jatkaa vuokra-aikaa alkuperäisen päättymispäivän jälkeen.

1 000 euroa	2011	2010
Yhden vuoden kuluessa	1 873	1 870
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	4 890	6 417
Yhteensä	6 763	8 287

32. Päästöoikeudet

Hiilidioksidipäästöoikeudet

Pääsääntöisesti Konsernilla on 31.12. hallussaan vähintään vuotuisia CO₂ -päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia. Jos toteutuneet päästöt ylittävät yhtiön hallussa olevat päästöoikeudet, yhtiö on tehnyt ylimeneviä tonneja vastaavan kulkurajauksen tilinpäätöshetken markkinahinnalla.

	2011 t CO ₂	1 000 euroa
Vastikkeetta saadut päästöoikeudet	2 679 072	
Tuotantolaitosten yhteenlasketut vuotuiset päästömäärät	1 882 678	
Hallinnassa olevat päästöoikeudet	2 740 736	
Ulkopuoliset päästöoikeusmyynnit *	1 004 414	9 208
Ulkopuoliset päästöoikeusostot **	764 501	8 695

	2010 t CO ₂	1 000 euroa
Vastikkeetta saadut päästöoikeudet	2 701 298	
Tuotantolaitosten yhteenlasketut vuotuiset päästömäärät	3 677 261	
Hallinnassa olevat päästöoikeudet	4 153 030	
Ulkopuoliset päästöoikeusmyynnit *	484 396	7 014
Ulkopuoliset päästöoikeusostot **	1 740 007	25 107

* Päästöoikeusmyynnit sisältyvät liikevaihtoon.

** Päästöoikeusostot sisältyvät kohtaan ”Materiaalit ja palvelut” ja tilinpäätöshetkellä hallussa olevat ostetut oikeudet taseen aineettomiin oikeuksiin.

33. Lähipiiritapahtumat

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyritys, tytär-, osakkuus- ja yhteisyritykset sekä suurin omistaja UPM-Kymmene Oyj. Lähipiiriin luetaan myös hallituksen ja johtoryhmän jäsenet mukaan lukien toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen.

Konsernin emo- ja tytäryrityssuhteet ovat seuraavat:

Yritys	Tuotantomuoto	Kotimaa	Omistus- osuus (%)	Osuus ääni- vallasta (%)
Finestlink Oy		Suomi	51,311	51,311
Järvi-Suomen Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	50,000	50,000
Hämeenkyrön Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	84,000	84,000
Kaukaan Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	54,000	54,000
Keravan Lämpövoima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
Kokkolan Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
Kymin Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	76,000	76,000
Laanilan Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
Mussalon Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
Porin Prosessivoima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
Powest Oy	Palveluyhtiö	Suomi	80,519	98,805
Proma Palvelut Oy	Palveluyhtiö	Suomi	53,143	53,143
PVO-Alueverkot Oy	Verkkoyhtiö	Suomi	80,519	80,519
PVO-Huippuvoima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
PVO-Lämpövoima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
PVO-Pool Oy	Palveluyhtiö	Suomi	100,000	100,000
PVO-Vesivoima Oy	Vesivoima	Suomi	100,000	100,000
Rauman Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	71,949	71,949
Rouhialan Voimansiirto Oy	Palveluyhtiö	Suomi	100,000	100,000
Wisapower Oy	Lämpövoima	Suomi	89,976	89,976
Rauman Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	71,949	71,949
Rouhialan Voimansiirto Oy	Palveluyhtiö	Suomi	100,000	100,000
Wisapower Oy	Lämpövoima	Suomi	89,976	89,976

Luettelo osakkuus- ja yhteisyrityksistä:

Yritys	Kotipaikka
Osakkuusyritykset	
Oy Alholmens Kraft Ab	Pietarsaari
Länsi-Suomen Voima Oy	Harjavalta
Tahkoluodon Polttoöljy Oy	Pori
Torniolaakson Voima Oy	Ylitornio
Yhteisyritykset	
Teollisuuden Voima Oyj	Helsinki
Vaskiluodon Voima Oy	Vaasa
Voimalohi Oy	Kemi

Lähipiirin kanssa toteutuivat seuraavat liiketapahtumat, 1 000 euroa:

Lähipiirin kanssa toteutuneet liiketapahtumat ovat Pohjolan Voiman normaaliin liiketoimintaan kuuluvia tapahtumia.

2011	Myynnit	Ostot	Saamiset	Velat
Osakkuus- ja yhteisyritykset	1 786	277 429	139 420	513 076
UPM-Kymmene Oyj	258 188	95 506	22 896	13 207

2010	Myynnit	Ostot	Saamiset	Velat
Osakkuus- ja yhteisyritykset	2 450	281 430	131 933	498 259
UPM-Kymmene Oyj	256 165	93 661	21 994	7 352

UPM-Kymmene Oyj omistaa 43,21% (vuonna 2010 43,09 %) Pohjolan Voima Oy:n osakekannasta.

Hallitus ja johtoryhmä

Pohjolan Voiman ylin johto koostuu hallituksen jäsenistä ja operatiivisesta johtoryhmästä mukaan lukien toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen. Konserni ei ole lainannut varoja ylimmälle johdolle, eikä sillä ole liiketoimia johdon kanssa.

1 000 euroa	2011	2010
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	1 600	2 045
Yhteensä	1 600	2 045

34. Osakeomistuksen jakauma ja tiedot osakkeenomistajista

Osakkeenomistaja	2011 % osakemäärästä	2010 % osakemäärästä
EPV Energia Oy	7,18 %	7,22 %
Etelä-Suomen Voima Oy	2,78 %	2,85 %
Helsingin kaupunki	0,79 %	0,79 %
Kemira Oyj (ml. Eläkesäätiö)	3,95 %	3,94 %
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	4,13 %	4,12 %
Kokkolan kaupunki	2,45 %	2,48 %
Kymppivoima Oy	8,64 %	8,73 %
M-real Oyj	2,76 %	2,52 %
Myllykoski Oyj	0,82 %	0,83 %
Oulun kaupunki	1,76 %	1,86 %
Outokumpu Oyj	0,09 %	0,09 %
Oy Metsä-Botnia Ab	0,34 %	0,34 %
Oy Perhonjoki Ab	2,49 %	2,57 %
Porin kaupunki	1,83 %	1,84 %
Rautaruukki Oyj	0,02 %	0,02 %
Stora Enso Oyj	14,81 %	14,77 %
UPM-Kymmene Oyj	43,21 %	43,09 %
Vantaan Energia Oy	0,29 %	0,31 %
Yara Suomi Oy (ml. Eläkesäätiö)	1,67 %	1,66 %
Yhteensä	100,00 %	100,00 %

Osakkaat toimialoittain	% osakemäärästä	% osakemäärästä
Metsäteollisuus	61,95 %	61,54 %
Energiayhtiöt	21,38 %	21,67 %
Kaupungit	6,83 %	6,96 %
Kemianteollisuus	5,61 %	5,60 %
Metalliteollisuus	0,11 %	0,11 %
Muut	4,13 %	4,12 %
Yhteensä	100,00 %	100,00 %

Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)

Tuloslaskelma

1 000 euroa • 1.1.-31.12.

	Liitetieto	2011	2010
Liikevaihto	2	598 644	635 716
Liiketoiminnan muut tuotot	3	296 453	2 005
Materiaalit ja palvelut	4	-282 300	-328 045
Henkilöstökulut	5	-7 214	-8 795
Poistot ja arvonalentumiset	6	-11 631	-1 013
Liiketoiminnan muut kulut	7	-310 692	-298 135
Liiketulos		283 260	1 733
Rahoitustuotot ja -kulut	8	-7 391	-6 692
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		275 869	-4 959
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		176	335
Tuloverot	9	-8	-6
Tilikauden tulos		276 037	-4 630

Tase

1 000 euroa • 31.12.

	Liitetieto	2011	2010
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	10	422	468
Aineelliset hyödykkeet	11	1 797	1 646
Sijoitukset	12		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		562 202	577 652
Muut sijoitukset		862 769	854 398
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		1 427 190	1 434 164
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Pitkäaikaiset saamiset	13	10 015	7 289
Lyhytaikaiset saamiset	14	92 435	101 189
Rahoitusarvopaperit	15	79 949	27 486
Rahat ja pankkisaamiset		111 893	16 350
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		294 292	152 314
Vastaavaa yhteensä		1 721 482	1 586 478
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	16	61 096	61 280
Ylikurssirahasto		381 608	384 194
Käyttöraho		547	547
Arvonkorotusraho		218 644	218 644
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		104 614	108 017
Edellisten tilikausien tulos		-28 544	-23 759
Tilikauden tulos		276 037	-4 630
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		1 014 002	744 293
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Poistoero		345	521
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma	17	553 214	613 066
Lyhytaikainen vieras pääoma	18	153 921	228 598
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		707 135	841 664
Vastattavaa yhteensä		1 721 482	1 586 478

Rahoituslaskelma

1 000 euroa • 1.1.–31.12.

		2011	2010
Liiketoiminta			
Liiketulos		283 260	1 733
Oikaisut liikutukseen	1)	-285 352	1 015
Käyttöpääoman muutokset	2)	-5 805	-13 905
Maksetut korot		-11 004	-15 896
Saadut korot		5 377	3 504
Saadut osingot		1	1 688
Muut rahoituserät		-1 008	-659
Maksetut verot		-12	13
Liiketoiminnan rahavirta		-14 543	-22 507
Investoinnit			
Ostetut tytäryhtiöt		-4 872	-10 813
Muiden osakkeiden ostot		-39 272	-47 764
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-551	-198
Myydyt tytäryhtiöosakkeet		9 622	1 423
Myydyt yhteisyritysosakkeet		325 000	0
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		64	120
Lainasaamisten lisäys(-) tai vähennys (+)		-6 580	123 632
Investointien rahavirta		283 411	66 400
Rahoitus			
Pitkäaikaisten lainojen nostot		24 832	59 222
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-42 712	-140 000
Lyhytaikaisten korollisten velkojen lisäys(+) tai vähennys(-)		-96 655	-11 555
Omien osakkeiden lunastus		-11 200	-
Maksullinen osakeanti		4 872	6 381
Rahoituksen rahavirta		-120 863	-85 952
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 1.1.		43 836	85 895
Rahavarat 31.12.		191 842	43 836
1) Oikaisut liikutukseen			
Poistot ja arvonalentumiset		11 631	1 013
Pysyvien vastaavien myyntitappiot (+) tai myyntivoitot (-)		-296 983	2
		-285 352	1 015
2) Käyttöpääoman muutokset			
Korottomien saamisten lisäys(-) tai vähennys(+)		16 370	-5 994
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys(+) tai vähennys(-)		-22 176	-7 911
		-5 805	-13 905

Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Laadintaperiaatteet

Pohjolan Voima Oy:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain säännösten ja muiden Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laadintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Pohjolan Voima Oy (0210161-4, Helsinki) on Pohjolan Voima – konsernin emoyhtiö.

Liikevaihto

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista vähennetään välilliset verot ja myönnetty alennukset. Myyntitulot kirjataan tuotoiksi luovutushetkellä.

Muut tuotot

Muina tuottoina kirjataan omaisuuden myyntivoitot ja muut kuin energialiiketoimintaan liittyvät tuotot kuten vuokrat.

Tutkimus- ja kehityskulut

Tutkimus- ja kehityskulut on kirjattu vuosikuluksi niiden syntymisvuotena.

Eläkekulut

Lakisääteiset eläkeveloitteet katetaan pakollisella eläkevaikutuksella.

Ulkomaanrahan määräiset erät ja johdannaissopimukset

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat kirjataan tapahtumahetken kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan Suomen rahan määräiseksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan keskikurssiin. Velkojen ja saamisten muuntamisesta syntyneet kurssivoitot ja -tappiot kirjataan kurssieroiksi tuloslaskelmaan.

Pohjolan Voima Oy solmii johdannaissopimuksia pääasiassa korkotason hallitsemiseksi. Johdannaissopimuksia ei ole kirjattu taseeseen. Korkoriskin hallintaan käytettyjen johdannaisten korkotuotot tai -kulut jaksotetaan sopimus-

ajalle, ja niillä oikaistaan suojattavien lainojen korkokuluja. Pohjolan Voima Oy solmii valuuttajohdannaissopimuksia tytäryhtiöidensä polttoainehankintoihin liittyen. Valuuttaja korkojohdannaissopimusten nimellisarvot ja käyvät arvot esitetään liitetiedoissa.

Tuloverot ja laskennalliset verot

Tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot sisältävät sekä verot tilikaudelta että mahdolliset korjaukset edellisten tilikausien veroihin. Pohjolan Voima Oy toimii omakustannusperiaatteella, joten yhtiö ei tule maksamaan veroa energialiiketoiminnasta. Yhtiö ei ole kirjannut vahvistetuista tappioista ja tilikaudella vahvistettavasta tappiosta laskennallista verosaamista taseeseen.

Pysyvien vastaavien arvostaminen

Taseeseen merkittyjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta on vähennetty suunnitelman mukaiset poistot. Hankintameno on luettu hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Saadut avustukset on kirjattu hankintameno vähennykseksi. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella. Poistot on tehty hyödykkeen käyttöönotto-kuukaudesta alkaen.

Suunnitelman mukaisiksi pitoajoiksi on määritelty:

Pitkävaikutteiset menot	3-10 vuotta
Koneet ja kalusto	3-20 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	8-30 vuotta

Rahoitusarvopaperit

Rahoitusarvopaperit koostuvat likvideistä lyhyen koron sijoitusrahasto-osuuksista ja rahoituslaitosten sijoitustodistuksista. Rahoitusarvopaperit arvostetaan taseessa alkuperäiseen hankintamenoonsa. Ne sisältyvät rahoituslaskelmassa likvideihin rahavaroihin.

2. Liikevaihto

1 000 euroa	2011	2010
Tuotetun sähkön myynti	417 354	473 397
Tuotetun lämmön myynti	176 142	156 507
Muu myynti	5 148	5 812
Yhteensä	598 644	635 716

3. Liiketoiminnan muut tuotot

1 000 euroa	2011	2010
Käyttöomaisuuden sekä tytä- ja yhteisyritysosakkeiden myyntivoitot	294 381	6
Vuokratuotot	1 501	1 393
Muut tuotot	571	606
Yhteensä	296 453	2 005

4. Materiaalit ja palvelut

1 000 euroa	2011	2010
Energiahankinta	282 300	328 045
Ostot tilikauden aikana	282 300	328 045

5. Henkilöstökulut ja henkilöstön keskimääräinen lukumäärä

1 000 euroa	2011	2010
Palkat ja palkkiot		
Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat	846	1 165
Muut palkat	5 124	5 397
Yhteensä	5 970	6 562
Eläkekulut	951	1 896
Muut henkilösivukulut	293	337
Yhteensä	1 244	2 233
Henkilöstökulut yhteensä	7 214	8 795
Henkilöstö keskimäärin tilikauden aikana		
Toimihenkilöt	73	75
Työntekijät	1	2
Yhteensä	74	77

6. Poistot ja arvonalentumiset

1 000 euroa	2011	2010
Suunnitelman mukaiset poistot		
Muut pitkävaikutteiset menot	135	164
Rakennukset ja rakennelmat	42	48
Koneet ja kalusto	307	354
Arvonalentumiset pysyvistä vastaavista	10 700	-
Sijoitukset	447	447
Yhteensä	11 631	1 013

7. Liiketoiminnan muut kulut

1 000 euroa	2011	2010
Energian ostot	303 301	290 192
Korjaus-, kunnossapito- ja huoltopalvelut	197	157
Vuokrat	1 985	1 960
Kiinteistöverot	76	76
Muut	5 133	5 750
Yhteensä	310 692	298 135

Tilintarkastajan palkkiot

1 000 euroa	2011	2010
PricewaterhouseCoopers Oy:		
Tilintarkastuspalkkiot	106	115
Veroneuvonta	-	17
Muut palvelut	20	49
Yhteensä	126	181

8. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 euroa	2011	2010
Osinkotuotot		
Omistusyhteisyrityksiltä	-	1 687
Muilta	1	1
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	163	741
Omistusyhteisyrityksiltä	2 799	2 254
Muilta	-	3
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	1 646	1 620
Omistusyhteisyrityksiltä	50	-
Muilta	2 073	-1 179
Rahoitustuotot yhteensä	6 732	5 127
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-917	-767
Omistusyhteisyrityksiltä	-8 681	-6 027
Muille	-4 525	-5 025
Rahoituskulut yhteensä	-14 123	-11 819
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-7 391	-6 692
Erään muut korko- ja rahoitustuotot sisältyy kurssieroja netto	-5	-10

9. Tuloverot

1 000 euroa	2011	2010
Tilikauden verot	8	6
Edellisten tilikausien verot	0	0
Yhteensä	8	6

10. Aineettomat hyödykkeet

1000 euroa	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	40	2 250	2 290
Lisäykset	4	91	95
Vähennykset	-6	-	-6
Hankintameno 31.12.	38	2 341	2 379
Kertyneet poistot 1.1.	-	-1 822	-1 822
Tilikauden poistot	-	-135	-135
Kertyneet poistot 31.12.	-	-1 957	-1 957
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	38	384	422
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	40	428	468

11. Aineelliset hyödykkeet

1000 euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	208	1 249	3 804	42	-	5 303
Lisäykset	-	8	268	4	248	528
Vähennykset	-	-	-567	-	-	-567
Hankintameno 31.12.	208	1 257	3 505	46	248	5 264
Kertyneet poistot 1.1.	-	-777	-2 880	-	-	-3 657
Väh. ja siirtojen kert.poistot	-	-	538	-	-	538
Tilikauden poistot	-	-42	-306	-	-	-348
Kertyneet poistot 31.12.	-	-819	-2 648	-	-	-3 467
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	208	438	857	46	248	1 797
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	208	472	924	42	-	1 646
Tuotannon koneet ja laitteet 31.12.			347			

12. Sijoitukset

1000 euroa	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Osuudet omistusyh- teysyrityksissä	Saamiset omistusyh- teysyrityksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	577 652	8 600	737 120	107 995	682	1 432 049
Lisäykset	4 872	-	39 273	-	-	44 145
Vähennykset	-20 322	-2 400	-28 501	-	-	-51 223
Hankintameno 31.12.	562 202	6 200	747 892	107 995	682	1 424 971
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	562 202	6 200	747 892	107 995	682	1 424 971
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	577 652	8 600	737 120	107 995	682	1 432 049

Hankintamenuon sisältyvät
arvonkorotukset 31.12. 265 145

13. Pitkäaikaiset saamiset

1 000 euroa	2011	2010
Lainasaamiset	3 540	4 560
Pääomalainasaamiset	1	1
Muut pitkäaikaiset saamiset	6 474	2 728
Yhteensä	10 015	7 289
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	2 000	3 000
Pääomalainasaamiset	1	1
Saamiset saman konsernin yrityksiltä yhteensä	2 001	3 001
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Lainasaamiset	1 540	1 560
Muut pitkäaikaiset saamiset	6 474	2 728
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä yhteensä	8 014	4 288

14. Lyhytaikaiset saamiset

1 000 euroa	2011	2010
Myyntisaamiset	54 051	74 381
Muut saamiset	12 365	230
Siirtosaamiset	26 019	26 578
Yhteensä	92 435	101 189
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	279	2 660
Siirtosaamiset	4 519	5 026
Saamiset saman konsernin yrityksiltä yhteensä	4 798	7 686
Saamiset omistusyhteisyrittäjiltä		
Myyntisaamiset	184	1 632
Lainasaamiset	10 000	-
Siirtosaamiset	12 872	12 984
Saamiset omistusyhteisyrittäjiltä yhteensä	23 056	14 616
Lyhytaikaisiin siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Jaksotetut henkilöstökulut	15	30
Jaksotetut korkotuotot	1 621	263
Jaksotetut tuloverot	7	2
Jaksotetut päästöoikeuksien SWAP-kaupat	4 786	9 447
Jaksotetut valmiusluoton järjestelypalkkiot	1 581	-
ALV-jaksotussaaminen ennakkomaksuista	2 995	-
Jaksotetut energian ostot	12 606	15 530
Muut	2 408	1 306
Yhteensä	26 019	26 578
Korolliset saamiset		
Pysyvät vastaavat	114 195	116 595
Vaihtuvat vastaavat	205 382	48 396
Yhteensä	319 577	164 991

15. Rahoitusarvopaperit

1 000 euroa	2011	2010
Lyhyen koron sijoitusrahasto-osuudet, sijoitustodistukset ja yritystodistukset		
Jälleenhankintahinta	79 949	27 486
Kirjanpitoarvo	79 949	27 486
Erotus	0	0

16. Oma pääoma

1 000 euroa	2011	2010
Osakepääoma 1.1.	61 280	61 089
Siirto osakeanneista	147	191
Omien osakkeiden lunastus ja mitätöinti	-331	-
Osakepääoma 31.12.	61 096	61 280
Osakeanti 1.1.	0	0
Siirto osakepääomaan	-147	-191
Siirto sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon	-4 725	-6 189
Osakeannit tilikauden aikana	4 872	6 380
Osakeanti 31.12.	0	0
Ylikurssirahasto 1.1.	384 194	384 194
Omien osakkeiden lunastus ja mitätöinti	-2 586	-
Ylikurssirahasto 31.12.	381 608	384 194
Käyttörahassto 1.1.	547	547
Käyttörahassto 31.12.	547	547
Arvonkorotusrahasto 1.1.	218 644	218 644
Arvonkorotusrahasto 31.12.	218 644	218 644
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1	108 017	101 828
Osakeannit	4 725	6 189
Siirto osakepääomasta	331	-
Siirto ylikurssirahastosta	2 586	-
Omien osakkeiden lunastus ja mitätöinti	-11 045	-
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12	104 614	108 017
Tulos edellisiltä tilikausilta 1.1.	-28 389	-23 759
Omien osakkeiden lunastus, varainsiirtoverot	-155	-
Tulos edellisiltä tilikausilta 31.12.	-28 544	-23 759
Tilikauden tulos	276 037	-4 630
Yhteensä	1 014 002	744 293
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.		
Edellisten tilikausien tulos	-28 544	-23 759
Tilikauden tulos	276 037	-4 630
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	104 614	108 017
Yhteensä	352 107	79 628

Osakepääoma osakelajeittain, konsernin liitetieto 23

17. Pitkäaikainen vieras pääoma

1 000 euroa	2011	2010
Lainat rahoituslaitoksilta	50 000	90 000
Eläkelainat	16 271	18 983
Muut pitkäaikaiset velat	486 943	504 083
Yhteensä	553 214	613 066
Velat saman konsernin yrityksille		
Muut pitkäaikaiset velat	8 000	48 000
Velat omistusyhteisyriksille		
Muut pitkäaikaiset velat	478 872	456 039
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Muut pitkäaikaiset lainat	484 295	464 175
Yhteensä	484 295	464 175
Pitkäaikainen koroton ja korollinen vieras pääoma		
Koroton	72	44
Korollinen	553 142	613 022
Yhteensä	553 214	613 066

18. Lyhytaikainen vieras pääoma

1 000 euroa	2011	2010
Muut korolliset velat	65 889	120 545
Saadut ennakot	21	48
Ostovelat	58 272	71 413
Muut lyhytaikaiset velat	10 242	14 198
Siirtovelat	19 497	22 394
Yhteensä	153 921	228 598
Saman konsernin yrityksille		
Muut korolliset velat	5 000	25 000
Ostovelat	34 496	39 043
Siirtovelat	4 101	4 573
Saman konsernin yrityksille yhteensä	43 597	68 616
Omistusyhteisyrittäjille		
Ostovelat	23 496	32 167
Siirtovelat	10 505	9 602
Omistusyhteisyrittäjille yhteensä	34 001	41 769
Lyhytaikaisiin siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Jaksotetut henkilöstökulut	1 505	1 434
Jaksotetut korkokulut	9 033	6 917
Jaksotetut päästöoikeuksien SWAP-kaupat	4 677	9 328
Muut	4 282	4 715
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	19 497	22 394
Lyhytaikainen koroton ja korollinen vieras pääoma		
Koroton	88 032	108 053
Korollinen	65 889	120 545
Yhteensä	153 921	228 598

19. Vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 euroa	2011	2010
Pantatut talletukset		
Omien sitoumusten puolesta	115	46
Takaukset		
Lainatakaukset		
Omistusyhteisyritysten puolesta	47 871	55 050
Muut takaukset		
Omien sitoumusten puolesta	160 694	141 694
Konserniyhtiöiden puolesta	4 500	4 500
Takaukset yhteensä	213 065	201 244
Leasingvastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	2	21
Myöhemmin maksettavat	-	13
Leasingvastuut yhteensä	2	34
Vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 798	1 732
Myöhemmin maksettavat	4 686	6 386
Vuokravastuut yhteensä	6 484	8 118
Muut vastuut		
Ydinenergiain mukainen takaus	93 795	124 925

Suomen ydinenergiain mukaan Pohjolan Voima Oy:n 58,47% omistamalla yhteisyrityksellä Teollisuuden Voima Oyj:llä on velvoite rahoittaa Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus.

Ydinenergiain mukaisesti määräytyvä valvontaviranomainen (Työ- ja elinkeinoministeriö, TEM) päättää vastuunmäärän. Ydinjätehuoltovastuuseen liittyvät Teollisuuden Voima Oyj:n osakkaiden antamat omavelkaiset takaukset kattavat ydinjätehuoltovastuun kattamattoman osuuden ja vastuun ydinjätehuollon mahdollisista ennalta arvaamattomista menoista ydinenergiain mukaisesti. Pohjolan Voiman antama omavelkainen takaus on 93,8 (vuonna 2010 124,9) miljoonaa euroa.

20. Johdannaissopimukset

1 000 euroa	2011	2010
Valuutta- ja korkoriskin suojaamiseksi tehtyjen johdannaissopimusten pääoma-arvot ja käyvät arvot		
Koronvaihtosopimukset (nimellisarvo)	355 700	325 300
Käypä arvo	-1 772	-2 246
Valuuttajohdannaiset		
Termiinisopimukset (nimellisarvo)	11 709	57 564
Käypä arvo	300	-319

Rahoitusriskit

Rahoitustoiminnan tavoitteet ja riskit on määritelty rahoituspolitiikassa, josta päättää hallitus.

Jälleenrahoitusriskiä hallitaan rahoituslähteitä hajauttamalla, lainojen riittävän pitkällä maturiteeteilla ja tasapainoisella erääntymisaikataululla. Pitkäaikaisten luottojen maturiteetit ja jälleenrahoitus sovitaan siten, että lähimmän 12 kuukauden aikana ei eräänny yli 25 prosenttia luottokannasta.

Lainavaluuttana käytetään pääsääntöisesti euroa. Mikäli lainoja nostetaan muissa valuutoissa, valuuttariski poistetaan johdannaissopimuksin. Pohjolan Voima Oy:n tytäryhtiöiden valuuttamääräisiin polttoainehankintoihin sisältyvää valuuttariskiä hallitaan Pohjola Voima Oy:n hallituksen hyväksymän hiilenhankintapolitiikan mukaisesti valuuttajohdannaisin, joiden toteutus ja hallinnointi on keskitetty emoyhtiöön.

Korkoriskiä seurataan duraatiolla, joka kuvaa lainasalkun herkkyyttä korkotason muutoksille. Lainasalkun duraatiota hallitaan rahoituspolitiikan asettamissa rajoissa tarvittaessa johdannaissopimuksilla. Konsernissa pidetään tietty määrä likvidejä varoja, luottolimiittijärjestelyjä ja yritystodistusohjelmia likviditeettiriskin pienentämiseksi. Vapaa likviditeetti sijoitetaan rahoituspolitiikassa nimettyjen yhtiöiden liikkeelle laskemiin instrumentteihin, jotka voidaan tarvittaessa realisoida nopeasti.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Hallituksen voitonjakoehdotus

Emoyhtiö Pohjolan Voiman tuloslaskelma osoittaa voittoa 276.036.646,84 euroa.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tulos siirretään edellisten tilikausien tulostilille ja että osinkoa ei jaeta.

Helsingissä 21. päivänä helmikuuta 2012

Tapio Korpeinen
puheenjohtaja

Juha Vanhainen
varapuheenjohtaja

Seppo Ruuhonen

Kari Rämö

Jyrki Mäki-Kala

Tapani Sointu

Hannu Anttila

Rami Vuola

Lauri Virkkunen
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 29. päivänä helmikuuta 2012

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Eero Suomela
KHT

Tilintarkastuskertomus

Pohjolan Voima Oy:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Pohjolan Voima Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2011. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakerto-

muksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamamme tilikaudelta.

Helsingissä 29. päivänä helmikuuta 2012

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Eero Suomela
KHT